

Elokuvan jälkituotannon projektikäytännöiden kehittäminen Tampereen ammattikorkeakoulussa

Riku Leino

Opinnäytetyö
Maaliskuu 2014
Elokuvan ja televisio ko.
Leikkaus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Elokuvan ja television koulutusohjelma
Leikkaus

RIKU LEINO

Elokuvan jälkituotannon projektikäytänteiden kehittäminen Tampereen ammattikorkeakoulussa

Opinnäytetyö 58 sivua, joista liitteitä 19 sivua
Maaliskuu 2014

Kehittämistutkimuksen tavoitteena oli vähentää opiskelijaprojektien jälkituotannossa ilmeneviä ongelmia. Tutkimus tapahtui Tampereen ammattikorkeakoulussa ja sen tarkoituksena oli luoda kehitysehdotuksia elokuvan ja television koulutusohjelman projektikäytänteisiin.

Kehittämistutkimus oli lähestymisstrategialtaan toimintatutkimus. Käytettyjä tiedonkeruumenetelmiä olivat haastattelut sekä yhteisöllinen ideointimenetelmä learning cafe. Opinnäytetyö esittelee toimintatutkimuksen teoriaa sekä kehittämistutkimuksen toteutunutta prosessia. Työssä käsitellään myös koulutusohjelman nykyisiä projektikäytänteitä, elokuvan jälkituotantoa yleisesti sekä jälkituotannossa esiintyviä ongelmia.

Tutkimuksen aikana syntyi useita koulutusohjelman projektikäytänteisiin liittyviä kehitysehdotuksia. Keskeisimmät kehitysehdotukset liittyivät muun muassa projektisuunnittelun kehittämiseen, jälkityökoordinaattorin hyödyntämiseen sekä palautekeskusteluiden tehostamiseen. Näiden lisäksi syntyi myös koulutusohjelman muihin käytänteisiin liittyviä kehitysehdotuksia, kuten esimerkiksi ehdotukset ATK-opetuksen lisäämisestä sekä tutor-käytänteiden kehittämisestä.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Film and Television
Editing

RIKU LEINO

Developing the Post-production Project Management at Tampere University of Applied Sciences

Bachelor's thesis 58 pages, appendices 19 pages
March 2014

The objective of this study was to reduce the problems of post-production in the students' film projects. The study took place at Tampere University of Applied Sciences. The purpose was to create development proposals for project management for the Degree Programme in Film and Television.

This study was an action research in nature. The data was collected by using interviews and communal brainstorm method of learning café. The theoretical section explores the theory of the action research and the process of this study. The thesis also demonstrates post-production, the problems of post-production in the students' film projects and the existing project management system of the degree programme.

Several development proposals for project management were created during the study. The main results propose to develop the project planning and make feedback discussions more efficient. The findings indicate that a post-production supervisor should be used in the students' film projects. The study also created development proposals for the general practices of the degree programme, such as tutor practices.

Key words: post-production, project management, action research

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TYÖKÄYTÄNTEIDEN KEHITTÄMINEN.....	7
2.1	Työyhteisön kehittäminen.....	7
2.2	Toimintatutkimus.....	8
3	KEHITTÄMISTUTKIMUKSEN TAUSTAA.....	13
3.1	Elokuvan ja television koulutusohjelman projektikäytänteet.....	13
3.2	Elokuvan jälkituotanto.....	15
3.3	Jälkituotannon ongelmat.....	18
4	TUTKIMUSPROSESSI.....	20
4.1	Tiedonkeruumenetelmien valinta.....	20
4.2	Learning cafe –ideointimenetelmä.....	21
4.2.1	Learning cafe -prosessi.....	21
4.2.2	Learning cafe -tilaisuuden teemat.....	22
4.2.3	Learning cafe -tilaisuus.....	23
4.3	Parihaastattelu.....	24
5	TUTKIMUSTULOKSET.....	26
5.1	Tutkimustulosten analyysi ja tulkinta.....	26
5.2	Projektikäytänteisiin liittyvät kehitysehdotukset.....	26
5.3	Yleiset kehitysehdotukset.....	30
5.4	Tutkimuksen luotettavuus.....	33
6	YHTEENVETO.....	35
	LÄHTEET.....	38
	LIITTEET.....	40
	Liite 1. Tuubi. Opiskelijoiden projektitoiminnan ohjausmalli 2011.....	40
	Liite 2. Projektin tuotantosuunnitelma –pohja.....	42
	Liite 3. Projektin loppuraportti –pohja.....	50
	Liite 4. Henkilökohtainen projektiraportti –pohja.....	53
	Liite 5. Esihaastattelukysymykset.....	56
	Liite 6. Learning cafe –tilaisuuden virikelappu.....	57
	Liite 7. Parihaastattelun runko.....	58

1 JOHDANTO

Olen opiskeluaikani osallistunut monien elokuvaprojektien jälkituotantoon. Teokset ovat olleet hyvin erilaisia, mutta yksi piirre on leimannut lähes kaikkia projekteja: harvan projektin jälkituotantoprosessi on ollut kivuton. Prosessien aikana on esiintynyt teknisiä ongelmia, aikataulut ovat venyneet ja on jouduttu toteuttamaan sellaisia asioita, joita kukaan ei edes esituotannossa ollut suunnitellut. Kun ymmärsin, miten paljon olenkaan joutunut kohtaamaan ongelmia, ensimmäinen ajatukseni oli, että ne johtuvat yksinomaan minusta. Aloin kuitenkin tarkkailla muita koulutusyksikkömme elokuva- projekteja, ja nopeasti huomasin, että myös muilla opiskelijoilla on ongelmia jälkituotannossa. Tämän havainnon pohjalta aloin kehittää opinnäytetyöni aihetta.

Opinnäytetyönä toteutan kehittämistutkimuksen, joka tähtää Tampereen ammattikorkeakoulun elokuvan ja television koulutusohjelman jälkituotannon projektikäytänteiden kehittämiseen. Monet jälkituotannon ongelmat johtuvat varmasti itse opiskelijoista, mutta uskon, että myös koulutusohjelmamme projektikäytännillä voitaisiin vaikuttaa näihin ongelmiin. Kehittämistutkimuksen tavoitteena on tutkia jälkituotannon ongelmia ja minimoida niitä. Tarkoituksena on esittää projektikäytänteisiin liittyviä kehitysehdotuksia.

Uskon tutkimukselle olevan tarvetta. Monesti opiskeluaikana on korostettu, ettei projekteihin kannata osallistua, mikäli ne häiritsevät muuta opiskelua. Tämä tavoite saattaa jäädä toteutumatta esimerkiksi projektien aikataulujen venyessä. Jälkituotannon ongelmien minimointi ja ammattimaisempi työskentely nostaa todennäköisesti myös opiskelijoiden valmiuksia siirtyä työelämään. Valmistuessaan opiskelijan tulisi olla mahdollisimman valmis työskentelemään ammattimaailman projekteissa, jotka usein ovat tiukasti aikataulutettuja sekä hyvin organisoituja.

Kehittämistutkimus on lähestymisstrategialtaan toimintatutkimus. Toimintatutkimuksen teoria korostaa muutosta ja sitä, miten kehittäminen sekä kehitysehdotukset lähtevät liikkeelle sisältä kohdeorganisaatiosta. Opiskelijat tietävät parhaiten, millaisia ongelmia he kohtaavat ja heillä on sitä kautta myös paremmat mahdollisuudet lähteä näitä ongelmia ratkaisemaan. Opiskelijoiden panos on kehittämistutkimukselle keskeinen.

Toimintatutkimuksen prosessi on laaja ja pitkäkestoinen. Tässä tutkimuksessa prosessia on supistettu, sillä tutkimuskohde on myös laaja eikä koko kehittämishankkeen toteuttaminen opinnäyteprosessin aikana ole mahdollista. Kehittämistutkimuksen aikana luotuja kehitysehdotuksia ei ehditä istuttaa osaksi projektikäytänteitä, tällöin myöskään tuloksia voidaan mitata. Kehittämistutkimuksen tähtäin on nimenomaan ollut vain luoda kehitysehdotuksia.

Tämä kirjallinen opinnäytetyö toimii kehittämistutkimuksen raporttina. Työssä esitellään koulutusyksikköme projektikäytänteitä, elokuvan jälkituotantoprosessia sekä jälkituotannossa ilmeneviä ongelmia. Koska toimintatutkimus on varmasti monelle lukijalle vieras käsite, työn alussa avataan toimintatutkimuksen luonnetta ja käsitteistöä.

Työssä esitellään myös valittuja tiedonkeruumenetelmiä ja niiden käyttöä. Tiedonkeruumenetelmät ovat niin ikään valittu kehittämistutkimuksen luonnetta ajatellen. Menetelmät ovat osallistavia, sillä tavoitteena on saada opiskelijat aktiivisesti mukaan kehittämistyöhön. Tutkimuksen alkuvaiheessa on hyödynnetty suppeaa haastattelua tietopohjan keräämisessä. Tämän avulla on suunniteltu kehittämistutkimuksen muu tiedonkeruu. Varsinaiseksi tiedonkeruumenetelmäksi valikoitui yhteisöllinen ideointimenetelmä learning cafe, jota tuettiin erillisellä parihaastattelulla. Saaduista aineistoista johdettiin valmiit kehitysehdotukset, jotka esitellään työn loppupuolella. Työn lopuksi arvioidaan kehitysehdotuksia, pohditaan tutkimuksen luotettavuutta ja sen yleistä onnistumista.

Vaikka kehittämistutkimus sijoittuu koulutusyksikön sisälle, uskon, että jotkin osat työstä ovat sovellettavissa myös av-alan yrityksissä ja tuotantoyhtiöissä. Yksittäisiä sovellettavia elementtejä on vaikeaa nostaa esille, mutta näen työn arvon sen kokonaisuudessa. On tärkeää huomata, että kehitystä voi lähteä edistämään myös tutkimuksellisella otteella. Usein yrityksissä muutokset ja kehitysehdotukset syntyvät työn ohella yksittäisen henkilön oivalluksesta. Tutkimuksellisella otteella voidaan kuitenkin pureutua syvemmin ongelmiin ja löytää sellaisia ratkaisuja, jotka muuten jäisivät löytämättä.

2 TYÖKÄYTÄNTEIDEN KEHITTÄMINEN

2.1 Työyhteisön kehittäminen

Toimivasta työyhteisöstä on hyötyä kaikille sen jäsenille. Oppaassaan *Parempi työyhteisö* (2004) Leena Multanen, Kristiina Bredenberg, Saija Koskensalmi, Leena-Maija Lauttio ja Krista Pahkin käsittelevät toimivaa työyhteisöä ja työyhteisön käytäntöjen kehittämistä. Tällaisen toimivan työyhteisön tunnusmerkkejä ovat kannustava ilmapiiri, oikeudenmukainen työnjako ja avoimuus palautteelle. Toimivassa työyhteisössä henkilöstöllä on lisäksi tehokkaat valmiudet muutoksiin sekä hyvät ongelmanratkaisutaidot. Ensiarvoisen tärkeää on, että työntekijät voivat vaikuttaa työyhteisön toimintaan ja ovat halukkaita kehittämään sitä. (Multanen ym. 2004, 9.)

Työyhteisöjen käytäntöjä ja toimintaa voidaankin kehittää. Tämä ei ole irrallista toimintaa, vaan se liittyy olennaisesti itse työhön. Tällöin tavoitteena on yhdessä oppia tekemään parannuksia, sitoutua niihin ja arvioida toimintaa. Kehittämistoimien ei tarvitse olla suuria harppauksia, vaan jo pienten käytännön asioiden muuttaminen saattaa jäməköittää yhteisöä ja avata ovia uusille muutoksille. (Multanen ym. 2004, 12.) Muutosten todellista laajuutta voi olla hankalaa ennalta arvioida. Asioita kannattaakin jakaa pienempiin kokonaisuuksiin, jolloin niitä on helpompi hallita. Pienten kehittämistoimien avulla on lisäksi helpompi havaita muita muutostarpeita. (Multanen ym. 2004, 14.) Oleellisinta kehittämisessä kuitenkin on, että kaikilla työyhteisön jäsenillä on mahdollisuus osallistua kehittämistoimiin (Multanen ym. 2004, 12).

Yleensä muutokset elokuva- ja televisioalan tuotantoyhtiöissä ovat todennäköisesti jonkinlaisia henkilöstömuutoksia tai kalusto- sekä ohjelmistopäivityksiä. Kehittämistoimien kautta olisi tuotantoyhtiöiden sisällä mahdollista parantaa myös työkäytänteitä. Uskoakseni esimerkiksi parantamalla palaverikäytänteitä tai ottamalla erilaiset tehtävälistat käyttöön, tuotantoyhtiöiden toiminta tehostuisi.

Työyhteisö hyötyy kehittämistoimista monin tavoin. Niistä hyötyvät sekä yhteisö että yksittäinen työntekijä, sillä ne johtavat asioiden parempaan toimivuuteen ja työntekijöiden tyytyväisyyteen. Kehittämisellä on yhteys yritysten menestymiseen ja

taloudelliseen menestykseen. Ennen kaikkea toimivassa työyhteisössä ihmisten osaaminen saadaan parhaiten käyttöön. (Multanen ym. 2004, 15.)

Aktiivisen kehittämisen hallitseminen on hyödyllinen taito, ja se voi olla yksi organisaation tärkeimmistä kilpailuvalteista. Työelämän muutosvauhdin ennustetaan kasvavan edelleen ja yritysten on yritettävä pysyä mukana muutoksessa. Työyhteisöjen toiminta muuttuu muun muassa globalisaation ja tietotekniikan tuomien muutosten myötä. (Multanen ym. 2004, 73.) Erinomainen esimerkki kansainvälistymisen ja tietotekniikan kehittämisen mahdollistamista innovaatioista on helsinkiläisen Trix-jälkituotantoyhtiön tarjoama kansainvälinen virtuaalinen värimäärittelypalvelu. Palvelu mahdollistaa värimäärittelyprosessin seuraamisen internetin välityksellä siten, että värimäärittelystä vastaa yhdysvaltalainen Company 3 -yritys. Toisin sanoen teokseen tehdään värimäärittely Yhdysvalloissa samalla, kun asiakas seuraa prosessin etenemistä Suomesta käsin. (Trix, www-sivut 23.11.2013.)

Trix-jälkituotantoyhtiön esimerkin mukaisesti kehittämistoimet ovat olennaisia myös elokuva- ja televisioalan toimijoiden keskuudessa. Audiovisuaalinen ala elää jatkuvassa muutoksessa, sillä laitteistot, ohjelmistot ja uudet julkaisualustat kehittyvät jatkuvasti. Nähdäkseni yritysten on aktiivisesti kehitettävä toimintaansa, jotta ne pystyvät kilpailemaan alati muuttuvalla alalla.

2.2 Toimintatutkimus

Toimintatutkimus on eräs tapa lähteä kehittämään yrityksen tai työyhteisön käytänteitä. Toimintatutkimus on tutkimus- tai kehittämishankkeen mahdollinen lähestymistapa, jonka avulla pyritään saavuttamaan muutoksia hankkeen kohdeorganisaatiossa (Kananen 2009, 10). Nähdäkseni keskeisintä toimintatutkimuksessa on sen yhteisöllinen prosessi. Toimintatutkimusprosessi ei ole siis vain tutkijoiden työtä, vaan prosessissa pyritään ratkaisemaan tietyt ongelmat yhdessä yhteisön jäsenten kanssa (Kiviniemi 1999, 65). Tällöin saavutetut tulokset kumpuavat käytännön työelämästä ja muutos lähtee yrityksen tai organisaation sisältä (Kananen 2009, 9). Toisin sanoen ne henkilöt, joita jokin ongelma työprosessissa koskee, myös ratkaisevat kyseisen ongelman.

Jorma Kananen mukaan (2009, 11) ”toimintatutkimukselle tarkan ja yksiselitteisen määritelmän antaminen on vaikeaa.” Hänen mukaansa toimintatutkimus ei ole vain pelkkä tutkimusmenetelmä, vaan tutkimusmenetelmien joukko. Kananen määrittelee toimintatutkimuksen myös tutkimusstrategiaksi, jolla lähestytään ilmiötä ja saadaan tietoa siitä. Toimintatutkimus on sekoitus muita kvalitatiivisia ja kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä eikä se myöskään sulje pois muiden tutkimusotteiden tiedonkeruu- tai aineistoanalyysimenetelmiä. Toimintatutkimuksen oleellisimpia elementtejä ovat kuitenkin toiminnan kehittäminen eli muutos, yhteistoiminta sekä tutkimus. (Kananen 2009, 11.) Määrittelen toimintatutkimusta näiden kolmen elementin kautta.

Ensimmäinen oleellinen toimintatutkimuksen elementti on muutos. Toimintatutkimuksessa pyritään saamaan aikaan muutos tutkimuksen kohdeorganisaatiossa. Muutoksen yhteydessä puhutaan interventtiosta eli muutokseen tähtäävästä väliintulosta. Interventtiolla avulla muutetaan jotain, tehdään jotain toisin kuin ennen ja tutkitaan tämän seurauksia. (Heikkinen & Jyrkämä 1999, 44.) Ei voida kuitenkaan ajatella, että toimintatutkimuksella saavutettaisiin sellaisia toimintakäytänteitä, joita hyödynnetään hamaan tulevaisuuteen saakka. Paremmen käytännön tulee olla tilapäinen ja se korvataan, kun kehitetään vielä parempi tapa toimia. Prosessin täytyy olla reflektiivinen ja sen pitää pyrkiä toiminnan jatkuvaan kehittämiseen. (Heikkinen & Jyrkämä 1999, 45.)

Muutoksen synnyttäminen saattaa olla ongelmallista, vaikka ilmiöön vaikuttavat tekijät olisivatkin tiedossa (Kananen 2009, 10). Muutosta ei voida saada aikaan tutkimuksilla, jotka tuottavat vain raportteja tai kirjoja. Siihen ei myöskään riitä pelkkä sanallinen kuvaus tai käsky. Syvempää tietoa ei saavuteta havainnoimalla tai haastatteleamalla vaan ainoastaan itse toiminnan kautta. Usein työprosesseihin liittyy olennaisesti niin sanottua piilotietoa, jota ei voida tavoittaa osallistumatta itse prosessiin. (Kananen 2009, 10.) Tästä piilotiedosta käytetään usein myös nimitystä hiljainen tieto.

Myös työyhteisössä ilmenevä muutosvastarinta saattaa hankaloittaa muutoksen syntyä. Ihmiset pelkäävät muutosten myötä menettävänsä jotakin arvostamaansa ja mitä suuremmaksi menetys koetaan, sitä voimakkaampaa on muutosvastarinta (Kivimäki & Peltonen 2007, 15). Reaktiona muutoksille voi pahimmillaan olla jopa pyrkimys muutosten sabotointiin. (Sivenius 2012, 9). Muutosvastarinta nähdäänkin usein negatiivisena asiana. On kuitenkin huomioitava, että sekä myönteisesti että kriittisesti kantaa ottavat työntekijät yrittävät vain suhteuttaa omaa toimintaansa kehittyvään tilanteeseen (Työterveys-

laitos, www-sivut 23.11.2013). Muutosehdotusten osakseen saama kritiikki onkin todennäköisesti muutosprosessille vain positiivinen asia. Täydellinen välinpitämättömyys olisi muutosvastarintaan verrattuna huomattavasti haitallisempaa kehittämistyölle (Työterveyslaitos, www-sivut 23.11.2013).

Toinen tärkeä elementti toimintatutkimuksessa on yhteistoiminta. Tutkija osallistuu tutkittavan yhteisön toimintaan ja pyrkii ratkaisemaan ongelmia yhdessä yhteisön jäsenten kanssa. (Kiviniemi 1999, 64). Toimintatutkimus edellyttää yhteisöltä valmiutta muutoksiin ja itsensä kehittämiseen. Työyhteisön on pyrittävä kehittämään tietoisuuttaan uudistamisen kohteena olevasta ilmiöstä ja arvioitava toimintansa perusteita. (Kiviniemi 1999, 65.) Oman toiminnan kriittinen arviointi saattaa tosin aiheuttaa ongelmia työyhteisön jäsenille, sille he eivät välttämättä halua tietoisesti etsiä toiminnastaan puutteita tai kehitettävää. Toimintatutkimus kuitenkin edellyttää yhteisöltä valmiutta itsearviointiin (Kiviniemi 1999, 65).

Kolmas olennainen elementti on tutkimus. Nimensä mukaisesti toimintatutkimuksessa yhdistyvät sekä tutkimus että toiminta (Kananen 2009, 9). Toimintatutkimus ei pyri yleistettävissä olevaan teoriaan, vaan tuloksien oletetaan olevan paikkansa pitäviä vain tietyssä kontekstissa. Tästä johtuen toimintatutkimus liittyykin aina vain tiettyyn organisaatioon ja tiettyyn prosessiin. Mikäli tulokset kuitenkin ovat yleistettävissä, muuttuu toimintatutkimus toiminnan teoriaksi. (Kananen 2009, 10.) Ennen kaikkea toimintatutkimus korostaa siis käytännön toimia sekä käytännöstä kumpuavaa tietoa ja tästä tietopohjasta johdettua muutosta. Toimintatutkimuksen tutkimus-elementtiin yhdistyy kuitenkin myös tutkimusstrategian osakseen saama kritiikki. Kananen (2009, 100) mukaan kritiikkiä on kohdistettu tavallisten ihmisten harjoittamaa tutkimusta kohtaan, sillä tällaisten maallikkotutkijoiden osaaminen kyseenalaistetaan.

Tapaus- ja toimintatutkimus usein rinnastetaan toisiinsa, sillä molemmissa lähestymistavoissa on paljon samankaltaisia piirteitä (Kananen 2009, 23). Tapaustutkimus soveltuu kehittämistyön lähestymistavaksi, kun tehtävänä on tuottaa kehittämisehdotuksia ja -ideoita. Tutkimuksen kohde eli tapaus voi olla yritys tai sen osa, yrityksen tuote, palvelu tai prosessi. Tapaustutkimukseen kuuluu pyrkimys tuottaa syvällistä ja yksityiskohtaista tietoa tutkittavasta tapauksesta. Tämän tiedon avulla on mahdollista ymmärtää yritystä ja kehittämiskohdetta. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 52.) Sekaannus toimintatutkimuksen ja tapaustutkimuksen välillä juontuu lähinnä

siitä, että molemmissa tutkimuksissa on kohteena yksi, selkeästi rajattavissa oleva tapaus. Perusero toiminta- ja tapaustutkimuksen välille löytyy tutkijan roolista. Tapaustutkimuksessa tutkija on ulkopuolinen havainnoija, kun taas toimintatutkimuksessa tutkija on osa tutkittavan ilmiön toimintaa ja tutkittavan yhteisön jäsen. Toinen tärkeä ero liittyy tutkimuksen tarkoitukseen. Toimintatutkimuksessa pyritään ongelman ratkaisuun ja muutoksen, kun taas tapaustutkimuksessa ei pyritä tähän interventioon. (Kananen 2009, 23.)

Kolmen edellä esitellyn elementin lisäksi toimintatutkimukselle on olennaista tutkimusprosessin rakenne. Prosessi on aina sidonnainen itse tutkimuskohteeseen, mutta perusajatus toimintatutkimuksen vaiheittaisessa etenemisessä on sama. Prosessi etenee ongelman määrittelystä, ratkaisun esitykseen, ratkaisun kokeiluun ja arviointiin. (Kananen 2009, 28.) Jokaista vaihetta toteutetaan ja suhteutetaan toisiinsa järjestelmällisesti ja kriittisesti. Toimintatutkimuksen prosessi onkin syklinen eli eri vaiheet toistuvat uudelleen. (Ojasalo ym. 2009, 60.) Prosessi alkaa nykytilan kartoituksella (Kananen 2009, 28). Tämän jälkeen määritellään kehittämisiongelma sekä päämäärä ja asetetaan työn tavoitteet. Seuraavaksi tutustutaan kirjallisuuteen ja lähdeaineistoon selvittäen, onko ilmiötä tutkittu entuudestaan. Tätä mahdollisesti seuraa kehittämistehtävän tarkentaminen. Itse työ aloitetaan tutkimalla ja kokeilemalla parannusehdotuksia kohdeorganisaatiossa. Seuraavaksi analysoidaan saatua aineistoa, arvioidaan tehtyjä muutoksia ja tarkennetaan tutkimuksen päämääriä. Toisin sanoen prosessissa vuorottelevat suunnittelu, toiminta ja toiminnan arviointi. (Ojasalo ym. 2009, 60.)

Toimintatutkimuksessa voidaan hyödyntää sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia tiedonkeruumenetelmiä. Ottaen huomioon toimintatutkimuksen olemuksen, on syytä valita osallistavia tiedonkeruumenetelmiä. Osallistavat menetelmät tarjoavat paremman tien kohdeorganisaation toimijoiden hiljaiseen tietoon. Toimintatutkimuksessa on mahdollista kerätä aineistoa esimerkiksi kyselyllä, haastattelulla tai havainnoimalla. Tutkimusaineistona voidaan hyödyntää myös kirjallisia lähteitä, kuten kohdeorganisaation asiakirjoja. (Ojasalo ym. 2009, 62.)

Toimintatutkimus on siis kehittämishankkeen mahdollinen lähestymisstrategia. Siinä korostuvat yhteisöllisyys ja käytännön työelämästä kumpuava tieto. Toimintatutkimuksella pyritään saamaan aikaan positiivisia muutoksia hankkeen kohdeorganisaatiossa. Kuten tutkimusprosessin syklinen rakenne antaakin ymmärtää, kehittämistyön ei pidä

pysähtyä vaan sen tulee olla jatkuvaa. Toimintatutkimus on siis alati käynnissä oleva prosessi, joka pitkällä aikavälillä kehittää organisaation käytänteitä pienin askelin.

Toimintatutkimus soveltuu hyvin myös elokuvan ja television koulutusohjelman projektiikäytänteitä kehittävän tutkimuksen lähestymisstrategiaksi. On ensisijaisen tärkeää, että valmiit kehitysehdotukset luodaan yhdessä opiskelijoiden avustuksella. Tällöin toimintatutkimuksen teorian mukaisesti kyseessä on yhteisöllinen prosessi, jossa ratkaisut kumpuavat kohdeorganisaation sisältä.

3 KEHITTÄMISTUTKIMUKSEN TAUSTAA

3.1 Elokuvan ja television koulutusohjelman projektikäytännöt

Kehittämistutkimuksessa keskitytään tutkimaan ja kehittämään Tampereen ammattikorkeakoulun elokuvan ja television koulutusohjelman projektinohjaustoimia. Käytössä olevia ohjaustoimia ovat ohjausmalli Tuubi, projektin tuotantosuunnitelma sekä yleinen ja henkilökohtainen projektiraportti. Esittelen ohjaustoimia työn liitteenä olevien dokumenttien kautta (Liitteet 1 – 4).

Tuubi-projektinohjausmallin läpi kulkevat poikkeuksetta kaikki koulumme opiskelija-tuotannot. Ohjausmallin lähtökohtana on opiskelijoiden henkilökohtaiset oppimistavoitteet ja pitkäjänteinen ohjaus (Tuubi...2011, dia 4). Tuubi on avoin tilaisuus, johon projektiryhmän jäsenet saapuvat esittelemään projektin edistymistä. Samalla annetaan palautetta työryhmän jäsenille. Tuubin kautta projektia ohjataan ja seurataan alusta loppuun. (Tuubi...2011, dia 6.)

Opinnäyteprojektien kohdalla Tuubi-ohjausmalliin yhdistyy myös erityinen *Opinnäyteprojektin kehittämö* -opintojakso. Opintojaksolla kehitetään opinnäytteeseen liittyvää tuotantoprojektia kuten lyhytelokuvaa tai dokumenttia. Jaksolla jokaiselle projektille sovitaan yksilöllinen ja tavoitteita palveleva ohjausprosessi. (TAMK opinto-opas, www-sivut 24.11.2013). Opintojaksolla kehitetään opinnäytteen sisältöä, mutta muilta osin projekti kulkee Tuubi-ohjausmallin alaisuudessa.

Tuubi-ohjausmalli koostuu neljästä vaiheesta, joista yleensä puhutaan vain numeroilla: Tuubi 1, Tuubi 2, Tuubi 3 ja Tuubi 4. Tarkemmin eriteltynä vaiheet ovat esituotanto, tuotanto, jälkituotanto ja palaute (Tuubi...2011, dia 7). Esituotantovaiheessa, eli Tuubi 1:ssä, opiskelijat esittelevät ideansa ja siihen liittyvät oppimistavoitteet sekä muut olennaiset suunnitelmat. Idea suhteutetaan oppimistavoitteisiin ja tuotantoresursseihin. Opiskelijat työstävät ideaa eteenpäin käsikirjoitukseksi ja toteutussuunnitelmaksi. Ohjausta käsikirjoitukseen saa Tuubin ulkopuolellakin. (Tuubi...2011, dia 8.)

Tuotantovaiheen Tuubi 2:ssa esitellään työryhmän jäsenten henkilökohtaiset oppimistavoitteet. Työryhmä esittelee Tuubissa myös projektin taiteellisia suunnitelmia, aikatau-

lua, budjettia sekä muita resursseja. Samalla arvioidaan jälkituotannon aikataulua, mikä pohjalta sovitaan tarkistuspiste Tuubi 3:een. Projekti saa lisäksi tuotantonumeron, jonka avulla seurataan projektin kuluja. (Tuubi...2011, 9.)

Jälkituotantovaiheen Tuubi 3:ssa käydään välipalautekeskustelu, jonka jälkeen projektia voidaan vielä muuttaa tai kehittää (Tuubi... 2011, 10). Tämä käytännössä tarkoittaa sitä, että opettajat antavat palautetta ja kehitysideoita leikkausversioista. Jälkituotantovaiheen Tuubissa tekijöiden tulee myös esitellä tarkennettu markkinointi- ja levityssuunnitelma, jolla varmistetaan projektin saattaminen yleisön nähtäville (Tuubi... 2011, 10).

Tuubi-ohjausmallin neljäs ja viimeinen vaihe on palaute. Tällöin opiskelijat esittelevät teoksen ja toimittavat siitä arkistointikappaleen. Tätä seuraa keskusteleva palautetilaisuus, jossa arvioidaan opiskelijoiden asettamien oppimistavoitteiden toteutumista. Vastuopettaja voi antaa opiskelijoille opintopisteet saatuaan tarvittavat projektiraportit. (Tuubi... 2011, 11.)

Tuubi-ohjausmallin ohella olennaisia ohjaustoimia ovat erilaiset suunnitelmat ja raportit. Näistä keskeisimpiä ovat projektin tuotantosuunnitelma sekä yleinen ja henkilökohmainen projektiraportti.

Projektin tuotantosuunnitelma toteutetaan projektin alkuvaiheessa. Suunnitelmassa kuvaillaan projektia yleisesti, sekä esitetään muun muassa projektin työryhmä, aikataulu ja budjetti. Suunnitelmaan suositellaan liitettäväksi erinäisiä tarkempia suunnitelmia, kuten elokuvan ääni- tai valosuunnitelma. Tärkeä osa tuotantosuunnitelmaa on myös riskikartoitus. Siinä arvioidaan projektin vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet sekä uhat. (Projektin tuotantosuunnitelma, 19.8.2009.) Hyvin tehdyllä riskikartoituksella voidaan varautua monenlaisiin ongelmiin ja monia ongelmia pystytään ennaltaehkäisemään kunnollisen riskikartoituksen avulla.

Erittäin olennainen osa tuotantosuunnitelmaa on tehtävälueetelo. Tehtävälueetelon tulee sisältää jokainen huomattava työvaihe aina ideointipalaverista projektiraportin palauttamiseen. Mitä tarkemmin eri työvaiheet pystytään aukaisemaan, sitä suunnitellumpaa tulee projektityöskentely olemaan. Projektipäällikön ei itse tule tehdä tehtävälueeteloa koko projektin osalta, vaan pyytää jokaiselta projektiin osallistuvalla selvitys omista työvaiheistaan. (Projektin tuotantosuunnitelma, 19.8.2009.)

Projektin loppuraportti on julkinen raportti, joka kattaa arvioinnin koko projektin onnistumisesta. Raportissa esitellään projektin lopputulos ja arvioidaan lopputuloksen onnistumista. Tämän lisäksi selvitetään, miten toteutuivat projektille asetetut tavoitteet. Tällaisia tavoitteita ovat muun muassa sisällölliset tavoitteet, työryhmän tavoitteet sekä aikataulu- ja resurssitavoitteet. Samalla arvioidaan budjetin onnistumista sekä eritellään toteutuneen projektin aikataulua ja työvaiheita. (Projektin loppuraportti, 3/2009.)

Tärkeä osa projektin loppuraporttia on projektin itsearviointi. Raportissa esitellään projektin onnistumiset ja ne asiat, jotka johtivat onnistumisiin. Onnistumisten jälkeen arvioidaan projektin ongelmat. Eli arvioidaan mikä meni huonosti ja miten projektissa olisi voitu toimia toisin. Tämän jälkeen voidaan vielä puuttua yksittäisen työryhmäläisen tai työvaiheen ongelmiin ja antaa palautetta näistä. (Projektin loppuraportti, 3/2009.)

Henkilökohtainen projektiraportti muistuttaa hyvin paljon projektin loppuraporttia. Jokainen projektiin osallistunut opiskelija erittelee raportissa projektin vaiheita ja omaa työpanostaan. Henkilökohtaisessa raportissa niin ikään arvioidaan projektin lopputuloksen onnistumista ja projektin onnistumista yleisesti. Lisäksi opiskelija suhteuttaa omaa työskentelyään muihin työryhmäläisiinsä. Opiskelija erittelee tarkemmin oman työnsä vaiheita ja esittelee muun muassa käytettyjä menetelmiä ja laitteistoja. Myös henkilökohtaisessa projektiraportissa on olennaista projektin lopputuotteen, oman työskentelyn ja työryhmän kriittinen arviointi. (Henkilökohtainen projektiraportti, 2.4.2012.)

Nähdäkseni itsearviointi on erittäin tärkeä osa sekä henkilökohtaista projektiraporttia että koko projektin kattavaa loppuraporttia. Tällöin opiskelijat joutuvat arvioimaan projektin vaiheita ja pohtimaan, miten olisi kannattanut toimia toisin. Arvioimalla itseään ja omaa työskentelyään saa suurimman mahdollisen hyödyn ja oppiminen tapahtuu tätä kautta. Kuten toimintatutkimusta määriteltäessä todettiin, toimintatutkimus edellyttää yhteisöltä valmiutta muutoksiin ja itsensä kehittämiseen sekä oman toiminnan kriittiseen arviointiin (Kiviniemi 1999, 65).

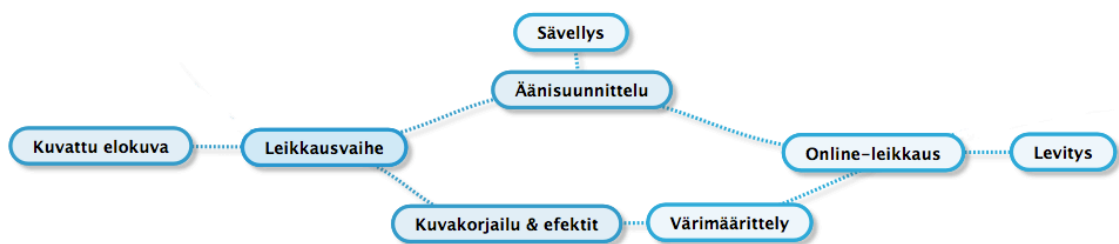
3.2 Elokuvan jälkituotanto

Workflow on keskeinen termi elokuvan jälkituotantoprosessissa. Termille ei juuri ole suomenkielistä vastinetta, mutta sillä tarkoitetaan mahdollisimman hyvin soljuvaa työn-

kulkua. Suoraan käännettynä termi tarkoittaaakin työnsoljuntaa. Jälkituotannossa workflow-termillä tarkoitetaan kaikkia niitä systeemeitä, tekniikoita ja prosesseja, joita jälkituotannon aikana on käytävä läpi (Rabiger 2009, 210). Käytännössä työnkulku tarkoittaa sitä, miten elokuvan materiaalit sekä versiot kulkevat työvaiheesta ja työpisteestä toiseen. Työnkulkua suunnittelevan tulee esimerkiksi pohtia, miten valmiit visuaaliset tehosteet siirretään edelleen värimäärittelyyn. Työvaiheiden sisällä on myös omanlaisensa työnkulku. Esimerkiksi leikkausvaihe alkaa usein varmuuskopioiden tekemisellä, jota seuraa materiaalin konvertointi ja tätä seuraavat muut työvaiheet.

Workflow:n suunnitteluun kannattaa panostaa. Hyvän suunnittelun ansiosta työnkulusta saadaan jouhevaa, eivätkä erilaiset siirrot tai konvertoinnit vie liikaa aikaa eivätkä aiheuta turhia teknisiä ongelmia. Kun tällaiset välttämättömät tekniset vaiheet, kuten siirrot, sujuvat mahdollisimman sulavasti, jää aikaa oleelliselle. Tarkoitus on kuitenkin, että jokaisen työvaiheen osaaja saa käyttää mahdollisimman paljon aikaa luovaan työhön, mikä useimmiten näkyy positiivisena asiana elokuvan lopputuloksessa.

Jälkituotanto itsessään on olennainen osakokonaisuus elokuvaprojektissa. Yksinkertaistettuna jälkituotanto alkaa kuvausten loputtua ja päättyy, kunokuva on valmistunut. Työnkulku jälkituotannossa on totta kai aina projektikohtaista, mutta samankaltaisuuksia on havaittavissa jokaisen elokuvaprojektin jälkityöprosessista. Jälkituotantoprosessi voidaan tiivistää seuraavalla tavalla:

KUVIO 1. Jälkituotantoprosessi (mukaiillen Tolmunen 2012, 13).

Kuten kaaviosta huomataan, jälkituotanto alkaa leikkausvaiheella. Leikkausprosessin aikana teos saa lopullisen muotonsa ja tarinansa useiden erilaisten leikkausversioiden jälkeen (Bernard 2004, 155). Ammattimaailmassa leikkausassistentti valmistelee materiaalin leikkaajalle. Hän muun muassa synkronoi kuvan ja äänen sekä konvertoi ja jär-

jestelee materiaalin leikkaustyöskentelyä varten (Tolmunen 2012, 16). Opiskelijatuotannoissa usein leikkaaja vastaa myös leikkausassistentin työnkuvaan kuuluvista työvaiheista.

Itse leikkausprosessi etenee leikkausversio kerrallaan - raakaleikkauksesta hienoleikkaukseen (Bernard 2004, 155). Raakaleikkauksenvaiheessa materiaalia leikataan hyvin väljästi ja karkeasti, jotta hahmotetaan elokuvan perusrakenne (Aaltonen 2011, 346). Leikkaaja parantelee raakaversioita yhdessä ohjaajan ja tuottajan kanssa käytyjen keskusteluiden pohjalta. Opiskelijatuotannoissa myös opettajat keskustelevat ja antavat palautetta leikkausversioista. Kun elokuvan kokonaisuus on kunnossa, viimeistellään hienoleikkauksenvaiheessa yksittäiset kohtaukset ja leikkauskohdat siten, ettäokuva etenee jouhevasti ja kiinnostavasti (Aaltonen 2011 359). Leikkauksen valmistuttua puhutaan kuvallukosta (Aaltonen 2011, 372). Tällöin kuvien kestot ja sisällöt ovat lopulliset

Leikkauksenvaihetta seuraa kuvan jälkityöt sekä äänisuunnittelu. Nämä työvaiheet ovat käynnissä samanaikaisesti. Äänisuunnittelu on tärkeä vaihe elokuvanteossa. Äänellä voi rakentaa tunnelmaa ja välittää informaatiota. Sitä voi käyttää dramaturgisesti ja sillä voidaan tuoda elokuvaan jotakin sellaista, jota kuvallisesti ei voida. (Aaltonen 2011, 398.) Työprosessin aikana äänisuunnittelija työstää elokuvan dialogin ja äänitehosteet valmiiksi miksausta varten sekä johtaa esimerkiksi foley- ja ADR-äänityksiä. Elokuvaa varten sävelletty musiikki myös asetetaan paikoilleen ennen miksausta. (Wyatt & Amyes 2005, 81.) Miksaus tarkoittaa eri äänielementtien yhdistämistä kokonaisuudeksi. Miksausessa säädetään äänten tasoja ja taajuuksia. (Aaltonen 2011, 407 - 408.) Opiskelijatuotannoissa tavallisesti yksi äänisuunnittelija vastaa kaikista äänisuunnittelun työvaiheista, eikä esimerkiksi erillistä miksaajaa ole.

Kuvan jälkitöitä ovat erilaiset visuaaliset tehosteet ja värimääritys. Visuaalisilla tehosteilla tarkoitetaan kuvattun materiaalin manipulointia jälkikäteen (Yliruusi 2013, 9). Syytä visuaalisten tehosteiden käyttöön on useita. Tehosteiden avulla on muun muassa mahdollista luoda elokuvaan sellaisia elementtejä, joita ei ole olemassa, kuten erilaisia yliluonnollisia hahmoja (Yliruusi 2013, 10.) Tehosteiden avulla voidaan myös luoda elementtejä, joiden lavastaminen saattaisi olla liian kallista. Yleinen syy visuaalisten tehosteiden käyttöön on kuitenkin epätoivottujen elementtien poistaminen. (Yliruusi 2013, 11.) Tällaisia elementtejä saattavat olla muun muassa kuvissa vilahtava mikrofoni tai valojalusta. Opiskelijatuotannoissa tämä epätoivottujen elementtien poistaminen on

nähdäkseni yleisin syy visuaalisten tehosteiden käyttöön.

Visuaalisten tehosteiden valmistuttua elokuvalle tehdään värimääritys. Värimäärityksen aikana yksittäisten kuvien värisävyt ja tummuus säädetään halutuiksi. Värimäärityksellä pyritään luomaan jatkuvuutta kuvien välille, mutta värimäärityksellä pystytään vaikuttamaan myös elokuvan tunnelmaan, esimerkiksi säätämällä värien sävyjä. (Aaltonen 2011, 412.) Kun kuvan ja äänen jälkityöt ovat valmiit, yhdistetään näiden työprosessien tulokset niin sanotussa online-leikkauksessa (Tolmunen 2012, 13). Online-leikkauksessa teokseen lisätään myös grafiikat, kuten alku- ja lopputekstit. Työvaiheen päätteeksi valmistuu täysilaatuinen master, josta voidaan kopioida erilaisia versioita (Aaltonen 2011, 413). Tällaisia versioita voivat olla muun muassa elokuvateattereita varten digitaalinen DCP-esityskopio. Opiskelijatuotantojen pääsääntöinen levitysympäristö on elokuvafestivaalit, jolloin yleisimmät levityformaattit ovat vielä DVD- tai Blu-Ray -kopiot.

3.3 Jälkituotannon ongelmat

Monissa opiskelijoiden elokuvaprojekteissa kohdataan ongelmia jälkituotannon aikana. Nämä ongelmat ovat yleisesti tiedostettuja. Ongelmat vaihtelevat tietenkin projektikohtaisesti, mutta joitakin johdonmukaisuuksia on havaittavissa. Seuraavat yleistyksset perustuvat omiin kokemuksiini ja havaintoihini. Samankaltaisia havaintoja ovat tehneet myös muut koulumme opiskelijat, mikä on tullut ilmi kehittämistutkimuksen esihaastattelun yhteydessä. Käsittelen tutkimuksen esihaastattelua tarkemmin luvussa *4.2.2 Learning cafe -tilaisuuden teemat*.

Yleisimmin jälkituotannon ongelmat liittyvät nähdäkseni aikataulutukseen. Elokuvien jälkituotanto ei pysy aikataulussaan, eivätkä teokset valmistu määräajassa. Venyvät aikataulut hankaloittavat opiskelijoiden muuta opiskelua, sillä heidän täytyy sitoa aikaansa opiskelun lisäksi myös pitkittyneisiin elokuvaprojekteihin.

Aikataululliset ongelmat eivät välttämättä liity aina projektin pitkittymiseen. Joissakin projekteissa on tarkasti asetettu määräaika, jota ei saa ylittää. Tällöin aikataulun venyminen tuotannon tai jälkituotannon aikaisemmissa vaiheissa kiristää aikataulua projektin loppupuolelta. Toisin sanoen projekti saattaa yleisesti pysyä aikataulussa, mutta pro-

jektin viime metreillä on erittäin tiukka aikataulu, mistä kärsivät esimerkiksi äänisuunnittelija tai värimäärittelijä.

Syitä aikataulujen venymiseen on varmasti monia. Usein aikataulut venyvät kuitenkin teknisten ongelmien vuoksi. Opiskelijat kohtaavat yllättäviä ongelmia, joihin ei välttämättä löydy ajoissa vastausta. Esimerkiksi leikkausohjelman toimimattomuus mahdollisesti viivästä jotakin työvaihetta, mikä taas saattaa näkyä negatiivisesti koko jälkituotannon aikataulussa.

Nähdäkseni aikataulua viivästävät usein myös ylimääräiset työvaiheet, joihin ei ole ennalta varauduttu. Yllätyksiä saattaa esimerkiksi tulla, mikäli kuvauksissa jätetään jotakin huolimattomuuttaan tekemättä ja jotkin työvaiheet jätetään jälkituotannon harteille. Usein epätoivottujen elementtien poisto kuvasta vie jälkituotannossa huomattavasti enemmän aikaa, kuin sen poistaminen olisi vienyt kuvaustilanteessa. Tällaiset ylimääräiset työt paitsi lisäävät työtaakkaa, viivästävät herkästi aikataulua mutta saattavat näkyä myös lopputuloksessa. Monia ongelmia, joita jälkituotantoon siirretään, ei tuolloin välttämättä olekaan niin helppo enää ratkaista.

Vaikka tekniset ongelmat johtavat usein aikataulun venymiseen, on niillä muitakin seurauksia. Tekniset ongelmat totta kai turhauttavat, mikä lisää riskiä konflikteille. Tämän lisäksi tekniset ongelmat saattavat näkyä suoraan teoksen lopputuloksessa. Mikäli esimerkiksi elokuvan värimääritys tehdään asiaan sopimattomalla kalustolla, saattaa elokuvan lopullinen värimaailma poiketa toivotunlaisesta, mikä niin ikään mahdollisesti heikentää elokuvan vaikuttavuutta.

Edellä esiteltyjen ongelmien lisäksi on tietysti monia muitakin ongelmia. Joskus jälkituotantoa häiritsevät konfliktit, inspiraation puute tai jokin sisällöllinen ongelma. Aikataulutuksen ongelmiin sekä ylimääräisen työn ehkäisyyn lähdetään kuitenkin ensisijaisesti etsimään ratkaisuideoita tutkimuksen aikana. Tutkimus ei kuitenkaan ole tiukasti rajattu näiden ongelmien ratkaisuun, mikä näkyy myös tiedonkeruumenetelmissä sekä tutkimustuloksissa.

4 TUTKIMUSPROSESSI

4.1 Tiedonkeruumenetelmien valinta

Toimintatutkimuksen menetelmiä pohdittaessa on huomioitava, että kyse on osallistavasta tutkimuksesta, joten myös menetelmien on oltava osallistavia (Ojasalo ym. 2009, 61). Kehittämistutkimuksessa päätettiin hyödyntää yhteisöllisiä ideointimenetelmiä. Tämä mahdollistaa laajan aineiston keräämisen siten, että ratkaisuideat kumpuavat suoraan opiskelijoiden keskuudesta. Lisäksi uskon, että virikkeellisten ideointimenetelmien avulla on helpompi päästä syvälle opiskelijoiden hiljaiseen tietoon, sillä prosessin aikana he tukevat ja innostavat toisiaan ideointiin. Ideointimenetelmien kautta on mahdollista synnyttää sellaista materiaalia, jota strukturoidut haastattelut tai kyselyt eivät niin helposti synnyttäisi. Yhteisölliseksi ideointimenetelmäksi valikoitui learning cafe -menetelmä.

Learning cafe -menetelmässä on monia etuja. Menetelmä on helppo sisäistää ja se on helppo esitellä ideointiin osallistuville. Tämän ansiosta kehittämistutkimuksen ideointitilaisuudessa päästiin nopeasti itse ideointiprosessiin, eikä tiukasta aikataulusta kulunut turhaa aikaa menetelmän esittelyyn. Learning cafe -menetelmän luonne puolsi myös sen hyödyntämisen puolesta. Menetelmän keskiössä ovat käsiteltävät teemat, joilla on helppo suunnata ja rajata ideointiprosessia. Näin ideointiprosessi ei rönsyile liikaa ja tilaisuus tuottaa ideoita haluttuihin aihealueisiin.

Kehittämistutkimuksessa on hyödynnetty myös haastattelua tiedonkeruumenetelmänä. Haastatteluiden avulla on toisaalta saatu tärkeää pohjatietoa tutkimuksen alkuvaiheessa ja toisaalta tuettu muita tiedonkeruumenetelmiä. Tällaisesta tiedonkeruumenetelmien tukemisesta käytetään termiä triangulaatio. Triangulaatio on keino lisätä tutkimuksen luotettavuutta ja tarkastella ilmiötä mahdollisimman monesta näkökulmasta (Kananen 2009, 139). Tässä tapauksessa puhutaan menetelmätriangulaatiosta, joka tarkoittaa useiden tiedonkeruumenetelmien käyttöä (Kananen 2009, 140). Tätä menetelmätriangulaatiota voidaan käyttää perusteluna tilanteissa, joissa yksi menetelmä jättää tiedonkeruuseen aukkoja, joita voidaan täydentää muilla menetelmillä (Kananen 2009, 139.) Kehittämistutkimuksessa eri tiedonkeruumenetelmät tukevat toisiaan. Seuraavissa luvuissa käsittelen hyödynnettyjä menetelmiä.

4.2 Learning cafe –ideointimenetelmä

Kolmessa seuraavassa luvussa esittelen kehittämistutkimuksessa hyödynnettyä learning cafe -ideointimenetelmää. Luvussa 4.2.1 *Learning cafe -prosessi* käsitellään menetelmän luonnetta ja prosessia yleisesti. Luku 4.2.2 *Learning cafe -tilaisuuden teemat* esittelee tilaisuutta varten tehtyä pohjatyötä. Luku 4.2.3 *Learning cafe -tilaisuus* taas käsittelee toteutettua ideointitilaisuutta.

4.2.1 Learning cafe -prosessi

Learning cafe on keskusteluun, tiedon luomiseen ja siirtämiseen tarkoitettu ideointimenetelmä, joka soveltuu noin 12 hengen ryhmille. Menetelmää varten tarvitaan yhtä monta pöytää kuin on käsiteltäviä teemoja. Pöytiin sijoitetaan tyhjiä paperiarkkeja, post-it –lappuja sekä kyniä. Ohjaaja on voinut valita käsiteltävät teemat etukäteen, tai ne voidaan valita ryhmien kesken. (Innokylä, www-sivut 28.02.2014.)

Learning cafe -prosessin aluksi tilaisuuden ohjaaja kertoo miten tilaisuus etenee ja mitkä ovat tilaisuuden tavoitteet. Tämän jälkeen osallistujat jakautuvat pöytäkuntiin ja kullekin pöytäkunnalla valitaan oma kirjuri. Kun osallistujat ovat jakautuneet pöytiin, alkaa ideointi. Pöytäkunnat keskustelevat annetuista teemoista ja kirjurit kirjaavat ratkaisuideat talteen. (Innokylä, www-sivut 28.02.2014.)

Kun keskustelua on käyty noin 20 - 30 minuuttia, ryhmät vaihtavat pöytää. Kirjurit kuitenkin pysyvät koko prosessin ajan samassa pöydässä. Kirjuri esittelee uudelle pöytäseurueelle edellisen seurueen ideat ja ajatukset, minkä pohjalta ideointi jatkuu. Ryhmät vaihtavat pöytiä useita kertoja riippuen aikataulusta, ryhmien koosta ja käsiteltävien teemojen määrästä. Teemaa voidaan käsitellä samasta näkökulmasta läpi koko tilaisuuden tai ohjaaja on voinut miettiä valmiiksi esimerkiksi syventäviä kysymyksiä. Nämä syventävät kysymykset on hyvä tuoda esiin pöytien vaihdon yhteydessä. Tilaisuuden lopuksi kirjurit esittelevät lopputulokset kaikille yhteisesti. (Innokylä, www-sivut 28.02.2014.)

4.2.2 Learning cafe -tilaisuuden teemat

Suunnittelin learning cafe -tilaisuuden teemat etukäteen. Tilaisuuden teemoittelua varten tarvitsin tietopohjaa, jota keräsin kehittämistutkimuksen alkuvaiheessa haastattelulla. Toteutin haastattelun sähköpostitse ja siihen osallistui kolme jälkituotantoon erikoistunutta opiskelijaa. Haastattelu oli luonteeltaan puolistrukturoitu eli haastattelussa oli lomakekyselyn kysymykset, mutta vastausvaihtoehdot puuttuivat (Kananen 2009, 64). Haastattelukysymykset ovat työn liitteenä (Liite 5).

Koen tämän esihaastattelun onnistuneeksi, vaikka otanta oli hyvin pieni. Haastattelun kautta sain uutta näkökulmaa ja vertailukohtaa omille kokemuksilleni. Tämä auttoi ajattelemaan aihealuetta laajemmin. Myös aikaisemmat ajatukseni saivat tukea. Haastattelu vahvisti etenkin käsitystäni siitä, että aikataulutus on suurin yksittäinen ongelma elokuvien jälkituotannossa (Anonyymi opiskelija, haastattelu 21.11.2013).

Kehittämistutkimuksen valmiit kehitysehdotukset eivät perustu edellä esitetylle esihaastattelulle. Kuten aiemmin olen todennut, haastatteluaineisto loi ainoastaan tarvittavaa tietopohjaa, jota hyödynsin luodessani learning cafe -tilaisuuden teemoja. Näiden teemojen alle tilaisuuden osallistujat kehittivät ratkaisuideoita. Teemoja oli kolme, ja muodostin ne hyödyntämällä esihaastattelumateriaalin lisäksi omia kokemuksiani ja ajatuksiani.

Kolme teemaa olivat jälkituotannon aikataulutus, turhat työvaiheet sekä jälkituotannon yleinen sujuvuus. Nämä teemat oli tilaisuutta varten puettu kysymyksiksi: ”Miten elokuvien jälkituotanto saataisiin pidettyä aikataulussa?”, ”Miten voitaisiin välttyä turhilta työvaiheilta?” ja ”Miten jälkituotannon sujumista voitaisiin parantaa?”.

Kysymys jälkituotannon aikataulutuksesta on mielestäni keskeinen, kuten myös esihaastattelu todisti. Projektien aikataulut venyvät eivätkä määrääajat pidä. Tästä johtuen halusin omistaa aiheelle oman kysymyksen. Aikataulutus-kysymyksen alla käsiteltiin myös tekniset ongelmat, sillä usein juuri tekniset ongelmat johtavat aikataulun venymiseen ja nämä muodostavat syy-seuraussuhteen. Tämän kausaliteetin toin esiin sekä learning cafe -tilaisuuden alustuksessa että erityisellä virikelapulla, joka käsitellään laajemmin luvussa 4.2.3 *Learning cafe –tilaisuus*.

Toinen teema käsitteli turhia työvaiheita. Kuvauksissa tehtyjen virhearviointien seurauksena tulee jälkituotantoon usein sellaista materiaalia, joka vaatii ylimääräistä työstöä. Kuvissa saattaa esimerkiksi olla epätoivottuja elementtejä tai kuviin joudutaan lisäämään joitakin elementtejä jälkikäteen. Toinen teema pyrki löytämään ratkaisuihin näihin ongelmiin ja ennaltaehkäisemään ylimääräisen työn syntyä.

Viimeinen käsiteltävä teema oli jälkituotannon yleinen sujuminen. Kysymys jätettiin tarkoituksella hieman avoimeksi, jotta opiskelijat voivat tuoda monipuolisesti erilaisia ratkaisuihin tämän teeman alle. Tällaisen avoimen kysymyksen käyttöön liittyy myös triangulaatio, sillä avoin kysymys tuottaa usein ne vastaukset, joita ei osattu kysymystä laadittaessa ennakoita (Kananen 2009, 139).

4.2.3 Learning cafe -tilaisuus

Learning cafe –tilaisuuteen osallistui elokuvan ja television koulutusohjelman leikkausopiskelijoita eri vuosikursseilta. Käsiteltävät teemat toin esiin jo tilaisuuden alustuksessa. Esittelin teemat ja selvensin niitä esimerkein. Näin viritin opiskelijoita jo ideointiprosessiin. Teemojen lisäksi alustuksessa esittelin yleisesti kehittämistutkimusta, sen taustaa ja tavoitteita.

Teemoja tarkennettiin ja laajennettiin myös erityisellä virikelapulla (Liite 6). Tämä virikelappu sisälsi jokaiseen teemaan liittyviä väitteitä, sitaatteja tai lisäkysymyksiä. Näin sain laajennettua teemoja sekä viritettyä opiskelijoita ideointiprosessiin. Virikelapun oli myös tarkoitus toimia tukena, mikäli ideointi ei lähde kunnolla käyntiin.

Valitettavasti kehittämistutkimuksen learning cafe -tilaisuuden osallistujamäärä oli liian pieni siihen, että olisi voitu muodostaa kolme toimivaa ryhmää. Jouduin siis soveltamaan menetelmää kesken tilaisuuden siten, että muodostettiin kaksi ryhmää. Ryhmät eivät kiertäneet pöydästä toiseen, vaan teemat sekä kirjurit vaihtoivat pöytiä. Kirjurin vaihtaessa pöytää hänen mukanaan kulki jokin kolmesta teemasta. Kahta teemaa käsiteltiin samanaikaisesti ja yksi teema odotti aina vuoroaan. Tällaisella rotaatiolla kaikkien kolmen teeman alle ryhmät tuottivat omia ratkaisuihin.

Aina yhdellä kierroksella ryhmällä oli 15 minuuttia aikaa keskustella teemasta, tutustua toisen ryhmän luomiin ratkaisuihin ja luoda itse uusia ratkaisuihin. Kirjurit kirjassivat ylös ryhmän tuottamat ideat. Kun kirjurit aina kierroksen jälkeen vaihtoivat pöytä, tämä toi mukavaa vaihtelua myös ryhmäkoostumuksiin ja piti tilaisuuden virkeänä.

Kaikkien teemojen kierrettyä molemmissa pöydissä, jaettiin ryhmät edelleen kolmeen pienempään ryhmään. Nämä kolme ryhmää saivat jokainen tutustua yhden teeman alle tuotettuihin ratkaisuihin ja arvottaa näistä mielestään kolme tärkeintä. Tilaisuuden lopuksi ryhmät esittelivät kolme valittua ratkaisuideaa ja näistä keskusteltiin yhteisesti.

Kaiken kaikkiaan learning cafe -tilaisuus oli mielestäni onnistunut. Menetelmä itsessään on helppo sisäistää ja kuten huomattiin, voi tarpeen niin vaatiessa menetelmää myös soveltaa. Vaikka osallistujamäärä jäi valitettavan pieneksi, pystyttiin tilaisuus järjestämään lopputuloksen siitä kärsimättä. Kaikki osallistujat olivat onneksi aktiivisia ja osallistuivat hyvin keskusteluun sekä ideointiin.

Tilaisuudessa hyödynnetyn virikelapun toimivuutta on vaikea arvioida. Toisaalta tilaisuuden alustuksen tai virikelapun ansiosta opiskelijoiden luomat ratkaisuideat vastasivat pitkälti teemoitukseen, eivätkä ratkaisuideat menneet ohi aiheiden. Toisaalta ideointi lähti niin hyvin käyntiin, ettei virikelapun katalyyttisille ominaisuuksille ollut juuri edes tilaisuuden aikana tarvetta.

Vaikka learning cafe -menetelmän avulla tuotettiin monia potentiaalisia ratkaisuideoita, uskon, että tilaisuuden lopputulosta olisi voitu vielä parantaa. Suhteellisen nopeasta aikataulusta johtuen yksittäinen ideointikierron kesti aina vain noin 15 minuuttia. Tilaisuuden aikana huomasin, että ryhmällä olisi vielä riittänyt keskusteltavaa aiheista. Rauhallisemmalla aikataululla ryhmät olisivat päässeet syvemmälle teemoihin, mikä olisi saattanut näkyä positiivisena asiana ratkaisuideoissa.

4.3 Parihaastattelu

Haastattelua hyödynnettiin kehittämistutkimuksen aikana myös toistamiseen. Tällöin kyseessä oli parihaastattelu. Ajatus uudelle haastattelulle syntyi learning cafe -

tilaisuuden jälkeen. Muutamat tutkimuksesta kiinnostuneet opiskelijat eivät kyenneet osallistumaan tilaisuuteen, joten he pyysivät saada mahdollisuutta tavata myöhemmin.

En halunnut hyödyntää uutta tapaamista toiseen learning cafe -tilaisuuteen, sillä toivoin opiskelijoilta kommentteja jo valmiisiin ratkaisuihin. Tästä johtuen päätin järjestää ryhmähaastattelun, tarkoituksena hyödyntää jo olemassa olevaa aineistoa. Valmistelin teemahaastattelun, jonka runko perustui pitkälti learning cafe -tilaisuuden kolmeen teemaan. Näiden teemojen lisäksi nostin esiin joitain hyviä ratkaisuihin, kuten esimerkiksi ajatuksen aikataulutuksen ja hinnoittelun tarkemmasta opetuksesta. Haastattelun runko on työn liitteenä (Liite 7).

Haastattelutilaisuuteen oli määrä saapua noin 4 - 6 henkeä, mutta osallistujamäärä jäi valitettavasti vain kahteen osallistajaan. Osallistajat olivat onneksi aktiivisia ja toivat paljon omia näkökulmia sekä ajatuksia esiin haastattelun aikana. Useat ratkaisuideat saivat tukea opiskelijoilta. Joitain ideoita taas ehostettiin ja kehitettiin edelleen. Positiivista oli huomata, että haastattelun kautta nousi esiin myös aivan uusia ratkaisuihin.

Halusin hyödyntää kehittämistutkimuksessa myös omia kokemuksiani ja havaintojani. Näiden havaintojen pohjalta olen kehittänyt ideoita, miten jälkituotannon kulkua voitaisiin parantaa. Koin tärkeäksi, että nämä omat ajatukseni saisivat kannatusta myös muilta opiskelijoilta. Tästä johtuen esittelin ideat parihaastattelun yhteydessä ja pyysin saada opiskelijoilta mielipiteitä näihin ideoihin. Moni ideoistani saikin kannatusta osakseen ja tästä johtuen jatkoin niiden kehittelyä eteenpäin.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Tutkimustulosten analyysi ja tulkinta

Aineiston analyysi alkaa usein litteroinnilla, eli muuttamalla haastattelut, havainnot, ym. yhteismitalliseen muotoon (Kananen 2009, 112). Kehittämistutkimuksessa saatu aineisto oli jo valmiiksi hyvin tiiviissä ja selkeässä muodossa. Learning cafe –tilaisuus tuotti useita paperiarkillisia opiskelijoiden kirjaamia ratkaisuihin. Äänitin parihaastattelun, mutta en kuitenkaan litteroinut kovinkaan tarkasti koko haastattelua, sillä muistiinpanoni olivat riittävän kattavat jo itsessään. Pystyin siis melko nopeasti siirtymään aineiston tarkempaan analyysiin.

Litteroinnin jälkeen teksti luokitellaan, minkä johdosta se jäsentyy ymmärrettävään muotoon (Kananen 2009, 113). Kehittämistutkimuksen aineiston luokittelu tapahtui teemoittain. Yläteemoina olivat projektikäytänteisiin liittyvät ratkaisuideat sekä yleiset muutosehdotukset. Näiden alateemoja saattoivat muun muassa olla jälkituotannon suunnittelu tai tekniset ongelmat.

Analyysia seuraa aineiston tulkinta. Tällöin integroidaan kaikki eri tiedonkeruumenetelmillä tuotetut aineistot ja luodaan kokonaiskuva (Kananen 2009, 113). Kehittämistutkimuksessa olin avoin täysin tuoreille ideoille, mutta pidin mielessäni jo nykyiset projektikäytänteet. Tutkimuksen aikana syntyi useita ratkaisuihin, joita loppujen lopuksi olisi ollut mahdoton saattaa kehitysehdotuksiksi. Yleisesti kehitysehdotusten luonti, eli aineiston tulkinta oli pienten palasten ja tiedonjyvästen yhdistelyä. Mitkään ratkaisuideat eivät itsessään olleet valmiita kehitysehdotuksia, vaan ratkaisuihin piti muokata siten, että ne olisivat integroitavissa jo olemassa oleviin projektikäytänteisiin. Aineiston tulkinnassa auttoi hyvä pohjatieto projektikäytänteistä sekä jälkituotannon kulusta.

5.2 Projektikäytänteisiin liittyvät kehitysehdotukset

Aineistosta nousi useasti esiin hyvän ennakkosuunnittelun merkitys. Opiskelijat korostivat sitä, miten tärkeää olisi suunnitella jälkityönkulku, laitteistot, ym. etukäteen (Learning cafe 11.2.2014). Suunnittelu on totta kai ensisijaisen tärkeää, mutta vaatimus tar-

kasta suunnittelusta on sinällään mahdoton istuttaa projektikäytänteisiin. Hyvään suunnitteluun linkittyä kuitenkin opiskelijoiden idea Tuubin tasa-arvoistamisesta (Learning cafe 11.2.2014). Tällä tasa-arvoistamisella tarkoitetaan, ettei Tuubissa yksikään suunnitelma saisi olla toista arvokkaampi. Toisin sanoen on ihan yhtä tärkeää toimittaa huolella täytetty ideapaperi kuin jälkituotantosuunnitelma. Näin opiskelijat saataisiin oikeasti suunnittelemaan projektin kulkua.

Nykyisessä projektin tuotantosuunnitelma -pohjassa on jo huomioitu erilaiset lisäsuunnitelmat. Tuotantosuunnitelmaan kehoitetaan liittämään mukaan muun muassa elokuvan ääni- ja valosuunnitelma (Projektin tuotantosuunnitelma, 19.8.2009). Suunnitelmien liittäminen ei ole kuitenkaan pakollista, mistä johtuen suunnitelmat jäävät yleensä tekemättä tai tulevat tehtyä vajavaisesti. Puutteellisesta suunnittelusta juontuvat ongelmat saattaisivat vähentyä, mikäli projektin tuotantosuunnitelman yhteyteen tulisi jokaisen projektiryhmän liittää monipuolisesti koko tuotannon kattavat suunnitelmat.

Tarkka suunnittelu lisäisi opiskelijoiden työmäärää elokuvan esituotannossa. Yksittäisten suunnitelmien lisäksi opiskelijoiden tulee täyttää myös henkilökohtaiset tehtävälis-
tat, jotka niin ikään liitetään projektin tuotantosuunnitelman yhteyteen (Projektin tuotantosuunnitelma, 19.8.2009). Mikäli suunnittelun painoarvoa ja pakollisuutta lisättäisiin, olisi mahdollisesti järkevää joiltakin osin myös keventää opiskelijoiden taakkaa. Mielestäni opiskelijat voisivat lisätä oman henkilökohtaisen tehtävälis-
tän jonkin yksittäisen suunnitelman yhteyteen. Esimerkiksi elokuvaprojektin leikkaaja lisäisi oman tehtävälis-
tän elokuvan leikkaus- tai jälkituotantosuunnitelman yhteyteen. Tehtävälis-
tojen kirjoittaminen suunnitelman yhteyteen paitsi pienentäisi työtaakkaa, mutta myös todennäköisesti saisi opiskelijat pohtimaan tehtävälis-
tää yksityiskohtaisemmin ja suhteuttamaan listaa tehokkaammin jo luotuihin suunnitelmiin.

Opiskelijoiden mielestä suunnitelmat, työnkulut ja laitteistot olisi hyvä testata ennen jälkituotannon alkua (Learning cafe 11.2.2014). Testaaminen on totta kai vapaaehtoista, mistä johtuen se jää joissakin opiskelijaprojekteissa täysin toteuttamatta. Tästä johtuen voivat useat arvaamattomat ongelmat ilmetä vasta jälkituotannon aikana vieden silloin turhia resursseja. Projektikäytänteiden kannattaisikin kannustaa testaamiseen. Testaamisen avulla luodut suunnitelmat tulisi koeponnistettua ja näin voitaisiin tarvittaessa suunnitelmia muuttaa hyvissä ajoin vielä ennen jälkituotannon alkua.

Testaaminen on järkevää yhdistää johonkin projektin kokonaisuutta tukevaan prosessiin. Tällaisella prosessilla tarkoitan esimerkiksi erilaisia demo-kohtauksia. Demo-kohtausten avulla voitaisiin testata käsikirjoituksen tärkeitä käännekohtia, näyttelijäntyötä, kameratyöskentelyä sekä totta kai jälkituotannon työnkulkua. Opiskelijat antavat tukea tälle ”demoilulle” (Parihaastattelu 17.2.2014). Erään opiskelijan mukaan Norjan vastaavissa oppilaitoksissa tehdään projektit käytännössä kaksi kertaa. Toisin sanoen opiskelijat tekevät ensin melkein koko elokuvan kattavat demo-kohtaukset. Tämän jälkeen opettajat antavat palautetta demo-kohtauksista, ja opiskelijat tuottavat lopullisen elokuvan. (Parihaastattelu 17.2.2014.)

Mielestäni demo-kohtauksia voitaisiin hyödyntää varsinkin silloin, kun projektiryhmän työskentely tuntuu huonosti suunnitellulta tai jos projektissa esiintyy joitakin suuria ongelmia. Tällöin Tuubi-vastaavat voisivat esimerkiksi Tuubi 2:ssa määrätä projektiryhmän tuottamaan demo-kohtauksia ja hiomaan suunnitelmia näiden pohjalta. Projektiryhmä palaisi uudelleen Tuubi 2:een demo-kohtausten ja uusien suunnitelmien kanssa. Mikäli tuolloin ryhmän työskentely vaikuttaa organisoidummalta, voitaisiin projektille antaa tuotantolupa. Demo-kohtausten teettäminen paitsi todennäköisesti sitouttaisi projektiryhmiä, mutta myös estäisi projektien liian nopean siirtymisen kuvausvaiheeseen.

Aineiston mukaan opiskelijat odottavat projekteihin selkeämpiä työnkuvia sekä vastuuhenkilöitä (Learning cafe 11.2.2014). Itse olen törmännyt samaan ongelmaan. Usein esimerkiksi odotetaan, että leikkaaja vastaa myös muun muassa grafiikoista ja elokuvan esityskopioista. Tämä voi olla usein hyvinkin toimiva järjestely, mutta tällaisista asioista pitäisi sopia etukäteen. Asioiden selkeyden vuoksi, tulisi projektin tuotantosunnitelmaan kirjata tarkasti ylös kaikki erilliset työnkuvat projektin suuruudesta riippumatta. Yllätyksiä ja poikkeuksia tulee toki aina, mutta niihin on reagoitava tapauskohtaisesti.

Työnkuvien selkeyttämiseen liittyy myös ajatus jälkityökoordinaattorista. Opiskelijat odottavat vastuuhenkilöä, jolla on jälkituotannon suunnittelusta, kulusta ja aikataulusta viimekädessä vastuu (Learning cafe 11.2.2014). On tietyllä tapaa epäammattimaista olettaa, että esimerkiksi projektin leikkaaja vastaa siitä, että elokuvan visuaaliset tehosteet tulevat aikanaan valmiiksi. Olisi siis tärkeää, että projektin jälkituotantoon olisi nimitetty jokin tietty vastuuhenkilö. Tämä henkilö voi olla tuottaja tai jokin jälkituotannon osaaja. Vastuuhenkilö voi halutessaan keskittyä vain koordinointiin tai hoitaa tätä työnkuvaa esimerkiksi värimäärittelyn tai leikkauksen ohella. Tuottajalla on totta kai

vastuu projektista kokonaisuudessaan, mutta kannustan silti erillisen jälkityökoordinaattorin tai jälkituottajan työnkuvan hyödyntämiseen. Tuottajalla ei välttämättä ole työhön tarvittavia resursseja, intressejä tai osaamista. Projekteissa tulisi olla siis nimitettyinä erillinen jälkituotannon vastuhenkilö.

Työnkuvia voitaisiin selkeyttää muuttamalla projektin tuotantosuunnitelma -pohjaa. Tuotantosuunnitelmaan tulee tällä hetkellä kirjata kaikki työryhmän jäsenet, kuvailla heidän roolinsa ja listata yhteystiedot (Projektin tuotantosuunnitelma, 19.8.2009). Tuotantosuunnitelma-pohjaan on valmiiksi listattu joitakin yleisiä elokuvaprojektiin liittyviä työrooleja, joita projektin luonteesta johtuen joko lisätään tai poistetaan työryhmälistasta (Projektin tuotantosuunnitelma, 19.8.2009). Mielestäni olisi kuitenkin hyvä, että tuotantosuunnitelma-pohjassa olisi listattuna kaikki ne työnkuvat, joita yleisesti elokuva-projekteissa esiintyy. Mikäli jokin työnkuva jäisi täyttämättä, tulisi opiskelijoiden perustella työryhmälistan yhteyteen tämä valinta. Tuubi-vastaavien olisi huomattavasti helpompi puuttua projektiryhmien roolitukseen ja mahdollisesti kehottaa projektiryhmää rekrytoimaan osajia lisää. Samalla tulisi helpommin varmistettua, että jokaisesta projektiryhmästä löytyisi jälkituotannosta vastaava henkilö. Mikäli projektiin osallistuisi joitakin opiskelijaprojekteille epätyypillisiä tai harvinaisempia osajia, lisättäisiin totta kai myös näiden henkilöiden tiedot projektin tuotantosuunnitelmaan.

Elokuvan kuvausryhmällä on harvoin kiinnostusta katsoa kuvattua raakamateriaalia kuvausten jälkeen (Learning cafe 11.2.2014). Kuvatussa materiaalissa saattaa olla monia ongelmia. Kuvausryhmä ei kuitenkaan kohtaa virheitään, jolloin he eivät myöskään opi virheistään. Usein myös palautekeskustelut jäävät kokonaisuudessaan väliin, joten näitä virheitä ei kohdata oikeastaan missään vaiheessa (Parihaastattelu 17.2.2014). Opimisen kannalta raakamateriaaliin tutustuminen ja palautekeskustelut olisivat tärkeitä kaikille projektiin osallistuneille

Mielestäni edellä esiteltyä ongelmaa voitaisiin parantaa muuttamalla Tuubin 3:n luonetta. Tällä hetkellä tässä kolmannessa vaiheessa keskitytään jo elokuvan leikkausversioihin, jolloin palaute kuvauksista ja kuvatussa materiaalista jää täysin väliin. Kokemukseni mukaan työskentely leikkausvaiheessa on kuitenkin paljon hedelmällisempää, jos palaute leikkausversioista siirtyy suoraan koulumme opettajilta opiskelijoille. Tällöin leikkausprosessi vastaisi enemmän käsikirjoitusprosessia, joka on lähinnä opiskelijan sekä käsikirjoitusopettajien välinen, Tuubista irrallinen työvaihe. Mielestäni Tuubin

kolmannen vaiheen tulisi vahvemmin keskittyä kuvausten jälkeiseen palautteeseen sekä raakamateriaalin tarkasteluun.

Palautekeskustelut jäävät niin ikään monissa projekteissa pitämättä. Tuubi 4:n tulisi olla tietynlainen palautekeskustelu, jolloin projektin vaiheet summataan sekä pohditaan lopputuloksen onnistumista. Projektin loppuvaiheilla projektiryhmä on kuitenkin yleensä jo hyvin hajanainen, eivätkä ryhmäläiset juurikaan osallistu Tuubin viimeiseen vaiheeseen. Palautekeskustelujen tehokkuutta voitaisiin lisätä määrittämällä Tuubin kolme viimeistä vaihetta pakollisiksi kaikille projektin päävastuullisille. Pelkästään tuottajan ja ohjaajan välinen palautekeskustelu ei ole riittävän kattava.

5.3 Yleiset kehitysehdotukset

Kehittämistutkimuksen ensisijainen tarkoitus oli luoda kehitysehdotuksia koulun projektikäytänteisiin. Aineistosta nousi kuitenkin esiin myös hyviä kehitysehdotuksia, jotka liittyvät koulutusohjelman muihin käytänteisiin, esimerkiksi opetukseen. Alla esittelen nämä yleisiin käytänteisiin liittyvät kehitysehdotukset.

Aikataulutusta ja aikataulun venyminen ovat suurimpia jälkituotantoa vaivaavia ongelmia. Näihin ongelmiin ei kuitenkaan löytynyt sellaista kehitysehdotusta, joka liittyisi suoraan projektikäytänteisiin. Toki tarkka suunnittelu ja testailu omalta osaltaan helpottavat projektien aikatauluttamista. Opiskelijoiden toivomus kuitenkin on, että oman työn aikatauluttamista ja hinnoittelua opetettaisiin enemmän opintojen yhteydessä (Learning cafe 11.2.2014). Nämä taidot jäävät opiskelijoiden mukaan vajavaisiksi (Parihaastattelu 17.2.2014).

Opiskelijat kokevat, että monet ongelmat tai haasteet ratkeaisivat helpommin, jos vain olisi muiden leikkaajaopiskelijoiden tuki saatavilla. Leikkaajien välinen yhteistyö on kuitenkin vähäistä, eivätkä eri vuosikurssien leikkaajaopiskelijat kunnolla edes tunne toisiaan. Opiskelijoiden mukaan syyt yhteistyön puuttumiseen ovat tilaongelmat sekä sosiaalisten tilaisuuksien puuttuminen. (Learning cafe 11.2.2014.)

Tilaongelma ilmenee kahdella eri tavalla. Ensinnäkin leikkaajaopiskelijoille haluttaisiin yhteinen sosiaalinen luokkatila, jossa voitaisiin käydä keskustelua ja tutustua kanssa-

opiskelijoihin (Learning cafe 11.2.2014). Tämä tila olisi verrattavissa nykyiseen tuotannon luokkaan, jota ensisijaisesti käyttävät tuotannon opiskelijat. Käyttäessään tätä tilaa eri vuosikurssien tuottajat tutustuvat toisiinsa ja verkostoituvat. Leikkaajien yhteinen tila lisäisi taas heidän välistä verkostoitumistaan. Tämän yhteisen tilan toivotaan olevan enemmänkin ”kahvihuonemainen”, eikä niinkään edit-tila (Learning cafe 11.2.2014).

Toinen tilaongelma liittyy koulumme edit-tiloihin. Viihtyvyys edit-tiloissa on huono, mistä johtuen moni opiskelija työskentelee kotonaan, omalla tietokoneellaan (Learning cafe 11.2.2014). Itse työskentelen mieluummin omalla tietokoneellani, sillä voin luottaa sen toimivuuteen eikä minun tietenkään tarvitse huolehtia, onko kone jonkun muun käytössä. Tämä on todennäköisesti myös monen muun opiskelijan syy kotona työskenteleyn. Kotona työskentely johtaa kuitenkin siihen, etteivät opiskelijat tutustu toisiinsa. Tietenkään yhden hengen edit-tiloissa ei verkostoitumista missään nimessä tapahtuisikaan, mutta lisäämällä yhteisten leikkaustilojen vetovoimaisuutta, leikkaajaopiskelijat työskentelisivät mielusti koululla.

Elokuvan ja television koulutusohjelma muuttaa koulutusyksikön mukana uusiin tiloihin syksyllä 2014. Uusien tilojen suunnittelussa kannattaisi huomioida myös leikkaajien verkostoituminen. Edit-tilat ovat totta kai ensisijaisen tärkeitä leikkaajaopiskelijoille, mutta mikäli resurssit mahdollistaisivat tietynlaisen ”kahvihuoneen” järjestämisen leikkaajille, vaikuttaisi tämä todennäköisesti positiivisella tavalla edellä esitettyihin ongelmiin.

Tilojen kehittäminen saattaa olla hankalaa, mutta leikkaajaopiskelijoiden välistä verkostoitumista olisi helppo lisätä erilaisilla sosiaalisilla tilaisuuksilla. Tällaisia tilaisuuksia voisivat olla esimerkiksi jonkinlaiset illanistujaiset tai vuosikurssien väliset yhteiset tapaamiset. Opiskelijat pitävät erityisen tärkeänä näitä yhteisiä tilaisuuksia, sillä ne todella yhdistäisivät eri vuosikurssien leikkaajia (Parihaastattelu 17.2.2014).

Vaikka vertaistuen saaminen helpottuisi paremman verkostoitumisen myötä, toivovat opiskelijat tukea myös erityiseltä tutorilta (Learning cafe 11.2.2014). Ajatus ammattiryhmäkohtaisesta opiskelijatutorista saa kannatusta opiskelijoilta (Parihaastattelu 17.2.2014). Tällä opiskelijatutorilla tarkoitetaan henkilöä, jonka puoleen voisi kääntyä ongelman kohdatessa. Esimerkiksi leikkaustutori voisi auttaa sekä teknisissä ongelmissa että antaa palautetta elokuvan leikkausversioista. Tärkeää on huomioida, että tutoroin-

nista ei ole hyötyä vain avun saajalle. Auttamalla muita ja ratkaisemalla myös toisten ongelmia, kehittää tutorina toimiva opiskelija omaa ammattitaitoaan. Opiskelijatutoreina voisivat toimia kahden ylimmän vuosikurssin opiskelijat ja nämä tutorit voitaisiin tuoda mukaan opiskelijoiden arkeen ensimmäisten projektien aikana.

Projekteihin tulisi jo nyt nimetä tutoriksi sellainen henkilö, jolla on kokemusta projektityöskentelystä (Projektin tuotantosuunnitelma, 19.8.2009). Tämä projektitutori muistuttaakin esittelemääni opiskelijatutoria. Ero tulee kuitenkin siitä, että opiskelijatutori olisi aina saatavilla, olisi kyse sitten elokuvaprojektista tai harjoitustehtävästä. Lisäksi pysyvän opiskelijatutorin ja opiskelijoiden välille syntyy helpommin luottamus. Opiskelijoiden olisi helppo kääntyä jo valmiiksi tutun tutorin puoleen ja tarpeen vaatiessa voisi opiskelijatutori toimia myös projektitutorina.

Vertaistuen saatavuuteen saattaisi vaikuttaa yksinkertaisesti myös projektitutorikäytännön vahvistaminen. Projektiryhmät hyödyntävät heikosti projektitutoreita ja projekteissa tutoroi usein vain tuotannon opiskelijat. Alempien vuosikurssilaisten projekteissa tulisi projektitutoreita hyödyntää enemmän. Tutoreita olisi hyvä olla mukana laajasti tuotannon eri osa-alueilta, sillä projektiryhmät tarvitsevat tukea muihinkin kuin tuotannollisiin asioihin.

Opiskelijat haluaisivat enemmän yhteistyötä ja paremman yhteyden kuvausryhmän sekä jälkituotannon välille. Lisäksi opiskelijat toivovat leikkaajaedustuksen mukaan käsikirjoitusvaiheeseen. (Learning cafe 11.2.2014.) Mielestäni tällaiset asiat ovat itsestäänselvyksiä. Jälkituotannon on tietenkin käytävä dialogia kuvausryhmän kanssa sekä leikkaajien kommentoitava käsikirjoituksia. Nämä opiskelijoiden toiveet viestivät kuitenkin tietynlaisesta epävarmuudesta. Leikkaajat eivät uskalla puuttua muiden työvaiheiden asioihin ja pelkäävät, että astuvat jonkun varpaille. Opetuksessa pitäisi kuitenkin rohkaista yhteistyöhön. Yhteinen opetus ja yhteistyön lisääminen eri ammattiryhmien välillä saattaisi laskea opiskelijoiden kynnystä ottaa osaa eri työvaiheisiin projektien aikana. Tämä todennäköisesti parantaisi yhteistyön laatua.

Oman kokemukseni mukaan opiskelijoiden ATK-osaaminen on liian heikkoa. Ehdotukseni yksinkertaisen ATK-opetuksen lisäämisestä saakin kannatusta opiskelijoilta (Parihaastattelu 17.2.2014). Monelle uudelle opiskelijalle Mac-ympäristö on täysin vieras. Opiskelun aluksi olisi hyvä opettaa käyttöjärjestelmän peruslogiikkaa. Huomioimisen

arvoista on myös muun muassa ollut opiskelijoiden heikko ymmärrys tiedostoformaateista, liitännästandardeista sekä kiintolevyjen alustamisesta. ATK-opetuksessa olisi hyvä esitellä selkeästi myös koulun serverin sekä äänikirjaston käyttö ja yleiset pelisäännöt. Tällaiset perustaidot ovat ensisijaisen tärkeitä kaikille koulumme opiskelijoille. Nämä taidot tietysti karttuvat myös ajan ja kokemuksen myötä. Tärkeää on kuitenkin huomioida, että mikäli opiskelijoiden ATK-osaaminen olisi paremmalla tasolla, voisivat he projekteissa keskittyä enemmän olennaisiin työvaiheisiin sekä opetuksessa voitaisiin niin ikään keskittyä olennaiseen.

Ajatukseni ei alun perin ollut luoda kehitysehdotuksia, jotka liittyvät suoranaisesti kalustoon tai kalustohankintoihin, sillä ongelmat eivät juurikaan juonnu mahdollisesti vajavaisesta kalustosta. Tutkimuksen aikana esiin nousi kuitenkin varmuuskopioita koskevat ongelmat. Koulun kiintolevytilanne on heikko ja lainausjärjestelmä sekava. Opiskelijoiden on vaikea tehdä raakamateriaalista riittäviä varmuuskopioita. Tällä hetkellä varmuuskopioiden kanssa otetaan todella suuria riskejä (Parihaastattelu 17.2.2014). Mikäli opiskelijoilla ei ole mahdollista tehdä omia investointeja, olisi tärkeää, että koulu tukisi varmuuskopioiden tekemisessä. Kopioiden tekeminen serverille on hidasta ja jäykkää. Ehdotus onkin, että varmuuskopioiden tekemisestä vastaisi ATK-tuki. Tällöin varmuuskopioiden tekemiseen tarkoitettut kiintolevyt olisivat ATK-tuen vastuulla, eikä väärinkäyttöä voisi tapahtua. Mikä tärkeintä, arvokas materiaali saataisiin turvattu.

5.4 Tutkimuksen luotettavuus

Pohdittaessa työn luotettavuutta, on hyvä kiinnittää huomiota muutama asiaan. Tiedonkeruumenetelmien suppeasta otannasta johtuen, myös tutkimusaineisto on niin ikään hieman suppea. Aineisto on kuitenkin mielestäni laadukasta ja vastaa hyvin asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Sitä on myös vahvistettu hyödyntämällä toisiaan tukevia tiedonkeruumenetelmiä, mikä taas lisää tutkimuksen validiteettia.

Learning cafe -tilaisuudessa hyödynnetty virikelappu saattaa vääristää tilaisuuden tuloksia. Virikelappu osittain mahdollisti sen, että opiskelijoiden ratkaisuideat vastasivat pitkälti tilaisuuden teemoihin. Se on samalla myös muilta osin saattanut rajata ja rajoittaa opiskelijoiden ideointiprosessia, mikä laskee ratkaisuideoiden objektiivisuutta. On kuitenkin vaikea arvioida, vääristikö virikelapun hyödyntäminen lopulta saatuja tuloksia.

Tutkimuksen aikana tehdyt tulkinnot perustuvat pitkälti aineistoon. Tulkinnessa on kuitenkin jonkin verran hyödynnetty tutkijan omia kokemuksia sekä ymmärrystä olemassa olevien projektikäytänteiden lainalaisuuksista, jotta kehitysehdotukset on voitu johtaa nykyiseen, valmiiseen muotoon. Tutkimusprosessin läpinäkyvyyden ja avoimen raportoinnin ansiosta lukija pystyy myös itse arvottamaan tutkimuksen luotettavuutta.

6 YHTEENVETO

Toimintatutkimuksen tuoma näkökulma ja linja ovat olleet mielestäni kehittämistutkimukselle keskeinen elementti. Kaikki kehitysehdotukset kumpuavat tutkimuksen kohdeorganisaation sisältä, opiskelijoiden keskuudesta. Vain opiskelijat voivat tietää, millaisia jälkituotannossa kohdatut ongelmat oikeasti luonteeltaan ovat ja miten niitä voitaisiin ehkäistä. Osallistavien tiedonkeruumenetelmien hyödyntäminen on avannut tien opiskelijoiden hiljaiseen tietoon.

Työn yleistä onnistumista arvioitaessa kannattaa nostaa esille tutkimuksen alkuperäinen tavoite ja tarkoitus. Tutkimuksen tavoite on ollut minimoida jälkituotannossa esiintyviä ongelmia. Tavoitteen täyttymistä ei voida kuitenkaan mitata ennen kuin kehitysehdotukset on integroitu nykyisiin projektikäytänteisiin. Tutkimuksen tarkoitus on taas ollut esittää projektikäytänteisiin liittyviä kehitysehdotuksia. Tutkimus täyttää nyt jo tarkoituksensa. Tutkimuksen todellinen arvo ja onnistuminen paljastuu kuitenkin vasta myöhemmin.

Koen myös itse suoriutuneeni kehittämistutkimuksesta suhteellisen hyvin. Tutkimusprosessi on edennyt loogisesti ja hallitusti. Tekemäni valinnat pohjautuvat valittuun lähestymisstrategiaan ja tiedonkeruumenetelmien hyödyntäminen on ollut niin ikään hallittua sekä perusteltua. Kesken prosessin olen pystynyt tarpeen mukaan soveltamaan menetelmiä sekä reagoimaan ulkopuolisiin muutoksiin. Kokemuksen puutteesta johtuen oma näkemykseni saattaa joissakin tutkimuksen osa-alueissa olla liikaa läsnä, mikä mahdollisesti vähentää tutkimustulosten objektiivisuutta.

Kaiken kaikkiaan kehittämistutkimuksen aikana tuotetut kehitysehdotukset ovat mielestäni onnistuneita. Ehdotukset tarjoavat monia mahdollisuuksia muokata koulutusohjelman projektikäytänteitä ja siten mahdollisesti parantavat elokuvaprojektien jälkituotantoa. Kehitysehdotukset ovat monipuolisia ja pyrkivät kehittämään myös muita koulutusohjelmamme käytänteitä, eivätkä vain projektikäytänteitä. Kehitysehdotuksissa on potentiaalia.

Mielenkiintoista on huomata, miten monet valmiit kehitysehdotukset ovat käytännössä jo huomioituina nykyisissä projektikäytänteissä. Esimerkiksi tälläkin hetkellä projektin

tuotantosuunnitelman yhteyteen kannattaisi lisätä muitakin suunnitelmia ja toisaalta jo nykyisissä projektikäytänteissä on huomioitu projektitutorin hyödyntäminen. Kehitysehdotukset todistavat kuitenkin, että aikaisemmat käytänteet tarvitsevat jämäköittämistä ja on ensisijaisen tärkeää noudattaa tarkasti luotuja projektikäytänteitä, eikä poiketa reitiltä.

Kehitysehdotukset eivät kuitenkaan itsessään saa aikaan vielä muutosta. Kehittämistutkimusta aloitettaessa olikin selvä, ettei tutkimuksen aikana voida käydä toimintatutkimukselle ominaista syklistä prosessia kokonaisuudessaan läpi. Tutkimuksen tähtäimeksi asetettiin kehitysehdotukset. Työtä on kuitenkin vielä jatkettava. Nyt olisi tärkeää muokata ja integroida kehitysehdotukset osaksi projektikäytänteitä. Siten saataisiin muutos alkamaan.

Ei myöskään saa vain tyytyä siihen, että ottaa kehitysehdotukset käyttöön. Todellisen ja pysyvän muutoksen aikaansaaminen vaatii jatkuvaa kehittämistä. Parannuksia täytyy arvioida, tutkia projektien luonteiden muuttumista ja sitä, vähenevätkö jälkituotannon ongelmat. Muutoksia onkin tärkeää mitata, jotta voidaan tehdä korjausliikkeitä. Määrällisenä mittarina voitaisiin esimerkiksi pitää jälkituotannon kestoa; mikäli tulevaisuudessa jälkituotannon keskimääräinen kesto lyhenee, on onnistuttu. Toisaalta laadullisena mittarina voitaisiin pitää opiskelijoiden tyytyväisyyttä, joka ilmenee esimerkiksi projektiraporteissa.

Opiskelijoiden rooli muutoksessa on keskeinen. Kuten monesti on todettu, vain opiskelijat voivat oikeasti tuntea ongelmat ja luoda näihin ratkaisut. Kehittämistutkimus ja mahdollinen muutos ovatkin herättäneet kiinnostusta. Opiskelijat ovat olleet kiinnostuneita aiheesta ja antaneet tukensa sille. Moni on yhtä mieltä siitä, että jälkituotannon ongelmia on hyvä lähteä minimoimaan.

Opiskelijoiden kiinnostus ei kuitenkaan ole näkynyt konkreettisesti kehittämistutkimuksen aikana. Tutkimustilaisuuksien osallistujamäärät ovat jääneet usein hyvin pieniksi. En voi sanoa kokeneeni suoranaista muutosvastarintaa, mutta voitaisiin puhua ”muutosapatiasta”. Tämä muutosapatia on kuitenkin luonnollista kehittämistyössä. Suuri osa suhtautuu muutokseen välinpitämättömästi. Jotkut taas vastustavat muutosta, kun jotkut ovat etujoukoissa muutoksen puolesta. Mikä on kuitenkin tärkeintä, myös tämä kehittämiss tutkimus on saanut osakseen etujoukon, joka on muutoksen puolesta. On ollut hie-

noa nähdä muutamien opiskelijoiden todella innostuvan aiheesta ja haluavan kehittää omaa oppimisympäristöään. Kehittäminen ei tietenkään koskaan tule valmiiksi, mutta on ensiarvoisen tärkeää löytää niitä henkilöitä, jotka ovat valmiita tekemään töitä muutoksen eteen jatkossakin.

LÄHTEET

Kirjat

Aaltonen, J. 2011. Seikkailu todellisuuteen. Dokumenttielokuvan tekijän opas. Helsinki: Like

Bernard, S.C. 2004. Documentary Storytelling for Film and Videomakers. Woburn, MA: Focal Press

Heikkinen, H.L.T., Huttunen, R. & Moilanen, P. 1999. (toim.) Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Jyväskylä: Atena

Heikkinen, H.L.T. & Jyrkämä, J. 1999. Mitä on toimintatutkimus? Teoksessa H.L.T. Heikkinen, R. Huttunen & P. Moilanen. (toim.) Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Jyväskylä: Atena, 25 – 62.

Kananen, J. 2009. Toimintatutkimus yritysten kehittämisessä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 101/2009. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kiviniemi, K. 1999. Toimintatutkimus yhteisöllisenä projektina. Teoksessa H.L.T. Heikkinen, R. Huttunen & P. Moilanen. (toim.) Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Jyväskylä: Atena, 63 – 83.

Multanen, L., Bredenberg, K., Koskensalmi, S., Lauttio, L. & Pahkin, K. 2004. Parempi työyhteisö. Avaimia kehittämiseen. Helsinki: Työterveyslaitos

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOY Oy

Rabiger, M. 2009. Directing the Documentary. Burlington, MA: Focal Press

Wyatt, H. & Amyes, T. 2005. Audio Post Production for Television and Film. An introduction to technology and techniques. Burlington, MA: Focal Press

Opinnäytetyöt

Kivimäki, I. & Peltonen, V. 2007. Työyhteisön muutos. Jyväskylän kaupungin sosiaali- ja terveystoimen organisaatiomuutoksen vaikutus Myllyjärven nuorisokodin työyhteisöön. Sosiaali- ja terveysala. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Luettu 23.11.2013. <http://publications.theseus.fi/>

Sivenius, E. 2012. Muutosvastarinta – välttämätön paha? Liiketalouden koulutusohjelma. Saimaan ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Luettu 23.11.2013. <http://publications.theseus.fi/>

Tolmunen, I. 2012. Kohti parempaa jälkituotantoa. Elokuvan jälkituotanto tuottajan näkökulmasta. Viestinnän koulutusohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Luettu 16.11.2013. <http://publications.theseus.fi/>

Yliruusi, J. 2013. Liikkuvan kuvan kuvaaminen visuaalisia efektejä varten. Kompositioijan näkökulmasta. Viestinnän koulutusohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Luettu 16.11.2013. <http://publications.theseus.fi/>

Verkkolähteet

Company 3. 2013. Trix. Luettu 23.11.2013. <http://www.trix.fi/>

Elokuva- ja televisio –koulutusohjelman lukuvuoden opinnot. 2013. TAMK – opinto-opas. Luettu 24.11.2013. <https://intra.tamk.fi/fi/web/tutkinto-opinto-opas/etusivu>

Learning cafe eli oppimiskahvila. Innokylä. Luettu 28.02.2014. <https://www.innokyla.fi/web/malli109421>

Työyhteisö ja esimiestyö. 2013. Työterveyslaitos. Luettu 23.11.2013. <http://www.ttl.fi/>

Raportit & raporttipohjat

Henkilökohtainen projektiraportti -pohja. 2.4.2012. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu; Taide, musiikki ja media -koulutusyksikkö.

Projektin loppuraportti -pohja. 3/2012. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu; Taide, musiikki ja media -koulutusyksikkö.

Projektin tuotantosuunnitelma -pohja. 19.8.2009. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu; Taide, musiikki ja media -koulutusyksikkö.

Tuubi. Opiskelijoiden projektitoiminnan ohjausmalli 2011. 2011. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu; Taide, musiikki ja media -koulutusyksikkö.

Tiedonkeruumenetelmät

Anonyymi opiskelija. 2013. Sähköpostihaastattelu 21.11.2013. Haastattelija Leino, R.

Learning cafe -tilaisuus 11.02.2014. Tilaisuuden ohjaaja Leino, R. Tampere. Taide, musiikki ja media -koulutusyksikkö.

Parihaastattelu 17.02.2013. Haastattelija Leino, R. Tampere. Taide, musiikki ja media -koulutusyksikkö.

LIITTEET

Liite 1. Tuubi. Opiskelijoiden projektitoiminnan ohjausmalli 2011

1 (2)

<p style="text-align: center;">TUUBI</p> <p style="text-align: center;">Opiskelijoiden projektitoiminnan ohjausmalli 2011</p> <p style="text-align: right;">1</p>	<p style="text-align: center;">TUUBITYÖRYHMÄ</p> <p>Kai Salonen (pj) Carolina Pajula (viestinnän ko. + EloTV) Outi Söderholm (materiaalit, laitteistot) Juha Ollikainen (DP in Media) Björn Aho (kuvataiteen ko) Pauli Kopu (opiskelijajäsen/Tarina) Arto Koskinen (viestinnän ko. + EloTV)</p> <p style="text-align: right;">2</p>
<p style="text-align: center;">TAUSTA</p> <ul style="list-style-type: none"> Kulttuurin koulutusalan opiskelijaprojektityön uudistuvat lukuvuonna 2009-2010. Uudistaa lisää projektien ohjausta, kohentaa projektitoiminnan sekä oppimisen laatua, sekä edesauttaa valmistumista TUUBI on uusille opiskelijoille ainoa projektimalli, ennen vuotta 2009 aloittaneille se merkitsee jonkin verran poissopimista ja asioiden uudelleen organisointia. Muutokset perustuvat henkilökunnalta ja opiskelijoilta saatuun palautteeseen. Projektiohjausmallin nimi on TUUBI ja sitä kehitetään jatkuvasti saadun palautteen perusteella. T.s. antakaa kehittäviä palautteita! Uusia koulutusohjelmia = enemmän koordinoitavaa (kalusto, tilat, ihmiset) = enemmän tarvetta projektihallinnasta = resurssit eivät annakaan koskaan täydyneisyydessä = tekemisen priorisointi <ul style="list-style-type: none"> Elokuvan ja television ko., DP in Media, Kuvataiteen ko. Lisäksi yhdistyminen Piramkin kanssa (musiikin ko. ja viestinnän ko.) Tuubin englanninkielinen materiaali on työnalla. <p style="text-align: right;">3</p>	<p style="text-align: center;">TUUBIN lähtökohtana on opiskelijoiden henkilökohtaiset oppimistavoitteet ja pitkäjänteinen ohjaus</p> <p style="text-align: right;">4</p>
<p style="text-align: center;">TUUBI</p> <p style="text-align: center;">Mikä on oppimisen tavoite ja päämäärä?</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p style="text-align: right;">5</p>	<p style="text-align: center;">TUUBIN PERUSTEET</p> <ul style="list-style-type: none"> TUUBI:ssä on aina paikalla opettajien ja muun henkilöstön edustus kulttuurin koulutusohjelmista sekä projektien ohjaavat opettajat. Projektien sisällön mukaan paikalla ovat myös koulun laitteista ja materiaaleista vastaavat henkilöt. TUUBI on avoin tilaisuus koko henkilöstölle ja opiskelijoille. Yleisö pääsee seuraamaan projektin kehittymistä ja antaa tekijöille palautetta. TUUBI:n lisäksi ohjaavat opettajat antavat ohjausta opiskelijoille projektin kaikissa vaiheissa TUUBI on työelämälähtöistä oppimista ja tekemistä. Eli projekteja ohjataan ja seurataan alusta loppuun saakka. <p style="text-align: right;">6</p>

(jatkuu)

TUUBIN NELJÄ VAIHETTA

1. Esituotanto
2. Tuotanto
3. Jälkituotanto
4. Palaute

Projektiyhmät käyvät TUUBissa projektin kaikissa neljässä vaiheessa.

7

1. ESITUOTANTO

- Tekijät esittelevät ideansa ja siihen liittyvät oppimistavoitteensa.
- Tekijät esittelevät suunnitelmansa Tuubissa.
- Idea suhteutetaan oppimistavoitteisiin ja tuotantoresurssiin.
- Tekijät työstävät idean käsikirjoitukseksi tai toteutussuunnitelmaksi.
- Ohjausta saa myös Tuubin ulkopuolella.

8

2. TUOTANTO

- Arvioidaan työryhmän kaikkien jäsenten henkilökohtaiset oppimistavoitteet.
- Tekijät työstävät yhdessä taiteellista suunnitelmaa, aikatauluja, budjetteja ja muita resursseja ja esittelevät ne Tuubissa.
- Tuubissa esitellään myös jälkituotannon aikataulu, jonka pohjalta sovitaan tarkistuspiste Tuubiin.
- Tuotantoon osallistuvien opiskelijoiden henkilökohtaiset opinnot on oltava aikataulussa.
- Projekti saa tuotantonumeron (=SAP-tunniste), jolla projektin kuluja pystytään seuraamaan.

9

3. JÄLKITUOTANTO

- Projektin eri vaiheista käydään Tuubissa välipalautekeskustelu, jonka jälkeen projektia on vielä mahdollista muuttaa tai kehittää.
- Tekijät esittelevät tarkennetun markkinointi- ja levityssuunnitelman, jolla varmistetaan projektin yleisön saataville saattaminen.

10

4. PALAUTE

- Tekijät esittelevät/näyttävät teoksen ja toimittavat arkistointikappaleen TUUBIIN ja kirjastoon.
- Keskusteleva palautetilaisuus, jossa arvioidaan yhdessä opiskelijoiden asettamien oppimistavoitteiden toteutumista.
- Vastuuopettaja antaa opintopisteet saatuaan tarvittavat projektiraportit.

11

Projektin tuotantosuunnitelma

19.8.2009

PROJEKTIN PERUSTIEDOT

Projektin työnimi:	<i>[Työnimi, jota käytetään koko projektin ajan!]</i>
Projektin tuotenumero:	<i>[Jätä tyhjäksi, projektikokous antaa numeron]</i>
Projektin tuote:	<i>[Tapahtuma, lyhytelokuva, www-sivusto tms.]</i>
Projektin lyhyt kuvaus:	<i>Kerro vapaamuotoisesti mutta ytimekkäästi muutamalla lauseella mitä ja miksi sekä muita olennaisuuksia.</i>
Projektin oletettava levitysnimi:	<i>[Nimi]</i>
Ohjaava opettaja:	<i>[Opettaja]</i>
Tuottava osasto:	<i>Viestintä</i>
Tuotannon kategoria:	<i>[AV / VV / Printti / Tapahtuma]</i>
Tuotannon kokonaisuika:	<i>[alkaa-loppuu]</i>

VASTUUTUOTTAJAN TIEDOT

Nimi ja opiskelijanumero:	<i>[Nimi] / [Opiskelijanumero]</i>
Suuntautumisvaihtoehto ja vuosi:	<i>Viestintä / [suuntautumisvaihtoehto vuosikurssi]</i>
Email ja puhelinnumero:	<i>[Sähköpostiosoite], [puhelinnumero]</i>

TYÖN TILAAJAN TIEDOT

Työn tilaaja:	<i>[Tilaaajan nimi / Ei tilaajaa]</i>
Tilauksen luonne:	<i>[Kaupallinen / Kulut maksetaan / Ei rahaa]</i>
Tilaaajan yhteystiedot:	<i>[Tarvittaessa osoite, www-sivut, yhteyshenkilö]</i>

PROJEKTIKOKOUKSEEN HYVÄKSYNTÄ

 Hyväksyntäpäivämäärä

 Ohjaava opettaja

(jatkuu)

SUUNNITELMAN TÄYTTÖOHJE

Ennen projektisuunnitelman täyttämistä, lue projektikäytänteiden opas intrasta.

Tämä projektisuunnitelman pohja on tehty yleiseksi kaikkia koulumme tuotantoja ajatellen. **Etusivun tietojen täyttäminen on tehtävä tämän pohjan mukaan, mutta muilta osin voi esittää samat asiat tarkoituksenmukaisella tavalla riippuen projektin koosta, luonteesta ja erikoistarpeista.**

Projektipäällikön tehtävä on tehdä projektisuunnitelma ja yhdistää muun työryhmän tekemiä osasia (sisältösuunnitelma) siihen. Samalla tulee varmistaa että kokonaisuus on riittävän eheä omalla tavallaan myyvä.

Suunnitelman teon tarkoitus ei ole aiheuttaa ylimääräistä työtä projektipäällikölle, vaan yksinkertaisesti varmistaa että kaikki tarpeelliset asiat on mietitty ja huomioitu. Älä siis tee tuplityötä täyttämällä tätä erikseen, vaan ajattele suunnitelmaa suoraan työkaluna. Käytä eri suunnitelmien tekoon aina sinulle sopivinta ohjelmaa ja laita ne liitteiksi. Kirjoita tiivistä tekstiä ja vältä jaaritteluja.

TOIMINTAOHJE:

- Teetä sisältösuunnitelmat
- Tee projektisuunnitelma
- Poista kaikki turhat ohjetekstit ja tarkasta loogisuus
- Päivitä sisällysluettelo (oikealla napilla klikkaus ja Update Field)
- Kysy ongelmakohtiin apua projektitutoreilta tai opettajilta
- Toimita projektisuunnitelma ohjaavalle opettajalle tarkastettavaksi
- Varaa projektille aika projektikokouksesta viimeistään edeltävän viikon maanantaina klo 12.00 mennessä Infosta (Outilla)

Kaikki tärkeät sopimuspaperit, projektisuunnitelman, -raportin yms. mallit, Tamkin logot jne. löydät intrasta:

Asiakirjat » 1. Koulutusohjelmat / Tutkintotavoitteinen koulutus » Koulutusohjelmat » Elokuvan ja viestinnän sekä Viestinnän koulutusohjelmat » Projektit

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO JA TAUSTAT	3
1.1	Aiempi kokemus.....	3
1.2	Projektitutorit.....	3
2	TAVOITTEET	3
2.1	Tuotannon lopputuloksen tavoitteet	3
2.2	Lopputuotteen laatuksiteerit	3
2.3	Työryhmän tavoitteet.....	3
2.4	Tilaavan osapuolen tavoitteet.....	3
2.5	Kohderyhmä	3
3	ESITUOTANTOSELVITYS	3
4	SISÄLTÖSUUNNITELMA	3
5	TUOTANTOSUUNNITELMAT	4
5.1	Tuotantoaikataulu	4
5.2	Tehtäväluettelo	4
5.3	Resurssiselvitykset.....	4
5.4	Projektin sopimukset.....	5
5.5	AV-tuotannon työryhmä	5
5.6	VV-tuotannon työryhmä	6
6	BUDJETTI	7
7	RISKIKARTOITUS	8

1 Johdanto ja taustat

Selosta hiukan aihepiiriä, taustaa ja selvitä mitä ollaan tekemässä ja miksi.

1.1 Aiempi kokemus

Selosta työryhmän aiempi kokemus suurpiirteisesti.

Mitä aiempia vastaavia projekteja koulussa on tehty tai työryhmä on ollut mukana tekemässä?

1.2 Projektitutorit

Projektitutorit ovat opiskelijoita, jotka ovat jo osallistuneet vastaaviin työ- tai projektitehtäviin ja sitoutuvat toimimaan tutorointitehtävissä aina tarpeen tullen eli vastaamaan pieniin kysymyksiin ja neuvomaan miten välttää ongelmakohtat. Projektitutorit eivät saa toimestaan opintoviikkoja, koska työ määrä on niin vähäinen. Jos työtä tulee enemmän, henkilö pitää ottaa projektiin toimimaan vastaavan roolissa. Nimeä vähintään yksi projektitutor, myös tuotantoharjoittelija voi toimia projektitutorina.

Henkilö	Tehtävä	Suunt./vuosi	Lisätietoja
Etu- ja sukunimi	Projektipäällikkö	Projhall '00	Missä vastaavassa roolissa ollut aiemmin

2 Tavoitteet

Selosta vapaamuotoisesti *tärkeimmät* tavoitteet:

2.1 Tuotannon lopputuloksen tavoitteet

Mitä halutaan saavuttaa, miten ja miksi?

2.2 Lopputuotteen laatuksikriteerit

Millä kriteerillä arvioidaan tuotteen laatu? Yritä löytää tuotteesta ne osa-alueet, jotka ovat olennaisia laadulle. Mielipide-asioiden mittauksessa voidaan myös hyödyntää vertailuja olemassa oleviin tyyliin tai jopa tietyn kohderyhmän prosentuaalista tyytyväisyyttä.

2.3 Työryhmän tavoitteet

Esim. kokemukseen ja omaan osaamiseen liittyvät tavoitteet.

2.4 Tilaavan osapuolen tavoitteet

Miksi ja mihin käyttöön?

2.5 Kohderyhmä

Kenelle lopputuote on tarkoitettu? Tee mahdollisimman tarkka kohderyhmämäärittely.

3 Esituotantoeselvitys

Selosta, mitä työvaiheita esituotantovaiheessa on tehty, ketkä ovat tehneet ja minkäkin opintoviikkomäärän verran. Hyvin tehdystä suunnittelutyöstä voi saada opintoviikkoja, vaikka syystä tai toisesta toteutusvaiheessa ilmenisikin vakavia ongelmia tms.

4 Sisältösuunnitelma

Selkeä ja ytimekäs esitys tuotannon alustavasta tai valmiista sisältösuunnitelmasta. Voit esittää suunnitelmat joko suoraan tässä tai selostaa yleisellä tasolla ja laittaa tarkat tiedot liitteiksi.

AV-PROJEKTISTA ON ESITETTÄVÄ:

- Synopsis
- Alustava tai valmis kuvakäsikirjoitus
- Tuotteen käyttö- ja markkinointisuunnitelma

- Liitteeksi kannattaa laittaa lisäksi äänisuunnitelma, valaisusuunnitelma ja ohjaajan sana

VV-PROJEKTISTA ON ESITETTÄVÄ:

- Sisältösuunnitelma
- Konseptisuunnitelma
- Rakennesuunnitelma ja vuokaavio
- Alustava ulkoasuehdotelma, josta välittyy hiukan konkreettista fiilistä
- Tuotteen käyttö- ja markkinointisuunnitelma

5 Tuotantosuunnitelmat

5.1 Tuotantoaikataulu

Käytä alla olevaa taulukkoa yleisen tason aikataulujen esittämiseksi. Tarkempi työtehtävien aikataulutus kannattaa tehdä esim. Microsoft Project -ohjelmistolla ja laittaa liitteeksi.

TYÖVAIHE	KESTO	Selostus / Huomioitavaa
Alustava työ	Tehty jo 2000 - 2001	Käsikirjoittaminen
Esituotanto	1.1. - 31.1.	Projektisuunnitelman kasaaminen, idean hautominen ja työryhmän alustava kasaaminen, tärkeimpien kuvauspaikkojen löytäminen.
Projektin tuotantoon hyväksyminen	1.2.	
Suunnitteluvaihe	1.2. - 31.2.	<i>Työryhmän varmistaminen, suunnitelmien viimeistely jne.</i>
Tuotantovaihe	11. - 15.2.	
Jälkityövaihe	20.3. - 15.4.	
Ensi-ilta	1.5.	
Projektin päätös	20.5.	

5.2 Tehtäväluettelo

Tehtäväluettelo on budjetin lisäksi yksi tärkeimmistä projektisuunnitelman kohdista. Yksityiskohtaisen tehtäväluettelon tekemiseen kannattaa panostaa, sillä sitä tehtäessä esille nousee usein työvaiheita, joita ei muuten tule huomioida. Tehtäväluettelo sisältää jokaisen suuremman työvaiheen ensimmäisestä ideointipalaverista aina viimeiseen projektiraportin palauttamiseen listattuna aikajärjestyksessä. Mitä paremmin eri työtehtävät ja vaiheet pystytään aukaisemaan, sitä suunnitellummin projekti tulee myös etenemään. Projektipäällikön ei ole tarkoitus tehdä tehtäväluetteloa koko projektin osalta yksin, vaan pyytää jokaiselta henkilöltä omien työvaiheidensa selvitys. Erytisen tärkeää on merkitä ylös myös mm. kommenttikierrokset asiakkaalle, tarkastuspäivät sekä aikaa korjausten tekemiselle. VV-tuotannoissa tämä on projektisuunnittelun kulmakivi, koska huolimattomasti tehty tehtäväluettelo unohtaa usein juuri asiakkaan kommentointiajan ja jälkituotannon testaamisen.

Tehtäväluettelo voidaan tehdä myös liitteeksi yhdistettynä tarkempaan aikataulutukseen.

5.3 Kuvauslokaatiot

Selvitys kuvauslokaatioista. Miksi, missä ja miten?

5.4 Resurssiselvitykset

5.4.1 LAITTEISTOT

Tuotantoympäristöt ja -ohjelmistot. Myös jälkituotantoon käytettävät kuvan- ja äänenleikkausohjelmat.

5.4.2 MEDIAMUODOT

Missä muodossa kuvataan/tehdään, entä lopullinen levitysmuoto?

5.4.3 AUTOT

Mitä autoja, milloin ja miksi? Riittävätkö koulun autot vai tarvitaanko kaupungin henkilöautoja. Mihin autoilla ajetaan (esim. lokaatiot)? Kuinka usein? Montako ihmistä kuljetetaan?

5.4.4 TILAT

Mitä tiloja ja milloin? Myös ääni- ja kuvaeditit, studio, projektipäälliköiden työasemat jne.

5.4.5 VAKUUTUKSET

Onko tarvetta erillisille vakuutuksille? Ohjeet koulun vakuutuksista löytyvät intran projektikäytänteiden oppaasta. Oppaasta voit myös tarkistaa kattaako jo voimassa oleva vakuutus koulun ulkopuoliset avustajat.

5.4.6 PROJEKTIN PUHELUT

Paljonko projektipäällikkö joutuu soittamaan ja paljonko muut työryhmäläiset? Riittääkö tuotannon luokan puhelimet vai tarvitaanko prepaid liittymää? Ohjeet prepaid liittymien budjetointiin intran projektikäytänteiden oppaassa.

5.4.7 PROJEKTIN TULOSTUKSET

Budjetoidaan sisäisiksi kuluiksi, 0,10€/A4. Tarkemmat ohjeet projektikäytänteiden oppaassa.

Henkilö	Opiskelijanro	Tarvittavat pisteitä	Perustelut
			(Muista huomioida myös hukkatulosteiden, vedosten ja kokeilujen määrä!)

5.4.8 PROJEKTIKANSIO

On suositeltavaa miettiä kansion tiedostorakenne valmiiksi ennen projektin alkamista, jotta vältytään sähläämisiltä. Yhtenäinen tiedoston nimeämispolitiikka ja versionhallinta esim. tiedostonimen perään lisättävällä päivämäärällä "021104" helpottavat elämää.

Yhteyshenkilö	Opiskelijanro	Tilatarve (MB)	Kansion nimi

5.4.9 VARMUUSKOPIOINTI

Onko tarpeellista, missä vaiheessa, kuka tekee, millä tekniikalla hoidetaan?

5.5 Projektin sopimukset

Listaa kaikki tuotantoon tarvittavat sopimukset. Sopimusohjat ja lisäneuvot löytyvät intran projektikäytänteiden oppaasta. Ilman allekirjoitettuja sopimuksia valmista tuotetta ei voida näyttää ollenkaan koulun ulkopuolella. Muista siis hoitaa sopimusasiat huolellisesti kuntoon!

SOPIMUS	OSAPUOLET	MILLOIN TEHDÄÄN	LISÄTIETOJA

5.6 AV-tuotannon työryhmä

Käytä allaolevaa valmistaulukkoa tai kopio tähän Excelissä tekemäsi taulukko. Jos tekijää ei ole vielä tiedossa, laita lyhyt kommentti minkäläistä ja montako henkilöä tehtävään kaavaillet.

TEHTÄVÄNIMIKE	HENKILÖ	SUUNT.VAIHT. ja VUOSIK.	SÄHKÖPOSTI JA PUHELINNUMERO
<i>Jos listassa ei ole valmista, kysy apua ohjaavalta opettajalta tai keksi kuvaava nimike.</i>	<i>Jos tarkoitus on maksaa palkkaa tai korvauksia, niin myös HeTu ja tilinumero.</i>	<i>Jos ei TTVO-opiskelija, niin selostus mistä.</i>	! Rivin poistamiseksi taulukosta klikkaa hiiren oikealla, valitse Delete Cells ja sieltä Entire row. ! Rivin lisäämiseksi väliin, klikkaa kursori laitimmaisen solun oikealle puolelle eli taulukon reunan ulkopuolelle ja paina enter.
TUOTANTOPÄÄLLIKKÖ:	etu- ja sukunimi	mediatuottaminen'04	etu.sukunimi@cult.tpu.fi 044-4444444
KUVAUSSIHTEERI:	joku järjestelmällinen tuottaja '01		

OHJAAJA:			
KÄSIKIRJOITTAJA:			
KUVAAJA:			
KAMERAMIES:			
ÄÄNITTÄJÄ:			
ÄÄNEN JÄLKIKÄSITTELIJÄ:			
LEIKKAAJA:			
VALAISIJA:			
LAVASTAJA:			
PUVUSTAJA:			
NAAMIOITSIJA:			
GRAAFIKKO:			
VALOKUVAAJA:			
TIEDOTTAJA:			
PURKUVASTAAVA:			

5.7 VV-tuotannon työryhmä

Käytä allaolevaa valmistaulukkoa tai kopio tähän Excelissä tekemäsi taulukko. Jos tekijää ei ole vielä tiedossa, laita lyhyt kommentti minkälaista ja montako henkilöä tehtävään kaavaillet.

TEHTÄVÄNIMIKE	HENKILÖ	SUUNT.VAIHT. ja VUOSIK.	SÄHKÖPOSTI JA PUHELINNUMERO
<i>Jos listassa ei ole valmista, kysy apua ohjaavalta opettajalta tai keksi kuvaava nimike.</i>	<i>Jos tarkoitus on maksaa palkkaa tai korvauksia, niin myös HeTu ja tilinumero.</i>	<i>Jos ei TTVO-opiskelija, niin selostus mistä.</i>	! Rivin poistamiseksi taulukosta klikkaa hiiren oikealla, valitse Delete Cells ja sieltä Entire row. ! Rivin lisäämiseksi väliin, klikkaa kursori laitimaisen solun oikealle puolelle eli taulukon reunan ulkopuolelle ja paina enter.
PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ	etu- ja sukunimi	mediatuottaminen'04	etu.sukunimi@cult.tpu.fi 044-4444444
PROJEKTIASSISTENTTI	joku järjestelmällinen tuottaja '01		
KÄSIKIRJOITTAJA			
KONSEPTISUUNNITTELIJA			
GRAAFINEN SUUNNITTELIJA / AD			
GRAAFINEN SUUNNITTELIJA / Assistentti			
STILL-VALOKUVAAJA			
VIDEOKUVAAJA			
KUVANKÄSITTELIJÄ			
SISÄLLÖNTUOTTAJA / Copy			
3D-MALLINTAJA			
3D-ANIMAATTORI			

ÄÄNISUUNNITTELIJA			
FLASH-OHJELMOIJA			
TIETOKANTAOHJELMOIJA			
HTML-OHJELMOIJA			
KÄYTTÖLIITTYMÄSUUNNITTELIJA			

6 Budjetti

Selkeä ja ytimekäs selostus projektin budjetista (eli *suunnitellusta* rahantarpeesta). Voit tehdä laskelmat Excelissä ja kopioida ne tähän. Tarkempi jaottelu voidaan tehdä liitteeksi.

Muista että projektin on erittäin vaikeata saada lisärahoitusta kesken tuotannon jos joku yhtäkkiä tajuaa itsestäänselvyyksien unohtuneen budjetista.

Budjetti:		(Tulot - menot) €	
-----------	--	-------------------	--

MENOERÄ	SISÄISET KULUT	ULKOISET KULUT	LISÄTIETOA
<i>Listaa menoerien pääluokat. Allaolevat ovat vain esimerkkejä erilaisten projektien kulueristä.</i>	<i>Sisäiset kulut ovat koulun laitteistojen ja materiaalien käytöstä koituvia.</i>	<i>Ulkoiset kulut ovat koulun ulkopuolelta kuittia vastaan ostettavia tai vuokrattavia. Projekti saa rahaa ulkoisiin kuluihin riippuen perustelluista syistä, projektin luonteesta sekä oppimishyödyistä.</i>	! Rivin poistamiseksi taulukosta klikkaa hiiren oikealla, valitse Delete Cells ja sieltä Entire row. ! Rivin lisäämiseksi väliin, klikkaa kursori laitimmaisen solun oikealle puolelle eli taulukon reunan ulkopuolelle ja paina enter.
Palkat	(Palkat, jotka työryhmälle maksettaisiin)	(Palkat, joita maksetaan ulkopuolisille työntekijöille)	Löytyvät usein ammattiliittojen nettisivuilta (esim. www.teme.fi)
Autokulut	(Koulun autot)	(Muiden autot)	Koulun autot lasketaan sisäisiin kuluihin seuraavasti: pakettiautot 40€/vrk, vw-bussi 50€/vrk, Muut, täysin ulkopuoliset autot, esim. vuokratut kaupungin autot lasketaan ulkoisiin kuluihin. Kaupungin autojen hinnat: Henkilöauto 3,22€/h eli 77,28€/vrk Pikkubussi 7,29€/h eli 174,96€/vrk
Toimisto- ja puhelin kulut			Prepaid liittymän, kopiokortit ja tulostuspisteet voi budjetoida sisäisiin kuluihin. Opiskelija maksaa SIM-kortista 5€ pantin. Ensimmäinen lataus on 11€, seuraavat lataukset 20€. Kopiokortit 3,40 – 28,60€. Tulostuspisteet 0,10€/A4. Ks. Tarkista tarkemmat ohjeet projektikäytänteiden oppaasta!
Tilavuokrat			Laske intrasta
Laitteistovuokrat			Laske intrasta
Painokulut			
Materiaalikulut			Tähän myös YLE:n kulut.

Menot yhteensä:	(Sisäiset yht.)	(Ulkoiset yht.)	
-----------------	-----------------	-----------------	--

TULOERÄ		TULOT	LISÄTIETOA
<i>Listaa tulojen pääluokat. Allaolevat ovat vain esimerkkejä erilaisten projektien kulueristä.</i>		<i>Asiakkaan, katsojien tms. maksamat tulot.</i>	
Asiakkaan maksu			
Apurahat			
Sponsorimaksut			
Tuotteen myyntitulot			
Sisäänkäsymaksut			
Tulot yhteensä:		(Tulot yht.)	

7 Riskikartoitus

Kunnollinen SWOT-analyysi on toki parasta mitä voidaan tehdä, mutta pienemmissä projekteissa riittää kunhan listataan todennäköiset riskit ja niihin varautuminen.

SWOT-analyysissä kartoitetaan projektille vahvuudet (strongness), heikkoudet (weakness), mahdollisuudet (opportunities) ja uhat (threats).

© TAMK, taide ja viestintä

Liite 3. Projektin loppuraportti –pohja

1 (3)

Projektin loppuraportti

KS 3/2012

**Projektin loppuraportti on julkinen raportti projektista kokonaisuutena.
Jokaisen työryhmäläisen on silti täytettävä Henkilökohtainen projektiraporttinsa.**

Vaihda tämän laatikon tilalle kuva, joka kertoo mahdollisimman paljon projektin lopputuloksesta sekä samalla elävöittää ulkoasua. Älä tee kuvasta liian tilaavievää.

[projektin nimi] / [ajankohta]

Kirjoita tähän tilaan 3 - 10 rivin kokoava pikaselostus projektista ja roolistasi. Tarkemmat faktat ja pohdiskelu sitten seuraaville sivuille. Raportin minimipituus on 2 sivua ja lisäarvoa raporttiisi saat esittelemällä projektia tarkemmin.

Vastuutuottaja

[Nimi] / [Opiskelijanumero]

Suuntautumisvaihtoehto ja vuosi

Viestintä / [suuntautumisvaihtoehto vuosikurssi]

Projektin nimi ja numero

[Projektin nimi ja numero]

Projektin vastaava opettaja

[Opettajan nimi]

Projektin kokonaiskesto

[Alkaa - loppuu]

(jatkuu)

OHJE

Projektin loppuraportilla on monta tuikitärkeää käyttötarketta:

- Projektilla on selkeä päätös, jossa käydään läpi menneet ja opitaan niistä
 - Loppuraportin sisältö kannattaa koota pitkälti projektin päätöspalaverin pohjalta
- Raportoidaan koululle projektin lopputuotoksesta
- Välitetään opittuja kokemuksia ja tietoa tulevien projektien käyttöön
- Ohjaava opettaja Winhaa opintoviikot vasta kun kaikki raportit on saatu

Ytimekäs etusivu sisältää pikavilkaisuun tarvittavat tiedot ja tarkemmat lisätiedot tulevat sitten seuraaville sivuille. Tämän **valmispohjan käyttäminen ei ole pakollista** jos haluat itse tehdä omaperäisemmän ja paremman. Projektipäällikön tehtävä on kirjoittaa raportista ehjä kokonaisuus jättäen pois sopimattomia kohtia tai lisäten uusia. Täytä tämä raporttipohja niin kuin katsot tarkoituksenmukaiseksi, tarkista ettei siihen unohtunut vanhoja tietoja ja lähetä raportti ohjaavalle opettajallesi nimellä **Projektin loppuraportti projekti.doc**.

Huom! Tämä raportti tulee olemaan täysin julkinen, joten jätä pahimmat tunteenpurkaukset henkilökohtaisiin raporteihin.

1 Projektin esittely

Kerro pääkohdat mistä projektissa oli kyse ja mikä oli lopputuote.

Kerro missä lopputuote on nyt, onko se vielä saatavissa ja miten? Kerro yhteystiedot mahdollisia tiedusteluita varten. Mainitse myös ovat tuotteen mahdollisista tulevaisuudensuunnitelmista.

2 Tavoitteiden saavuttaminen

Kerro projektin tavoitteet ja niiden saavuttamisesta:

2.1 Sisällölliset tavoitteet

Itse tuote ja sen levityksen, jakelun ja loppukäytön onnistuminen ja laatu.

2.2 Työryhmän tavoitteet

Tiimi ja sen toimivuus ja henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttaminen.

2.3 Aikataulu- ja resurssitavoitteet

Suunnitelmien pätevyys aika- ja välinepuolella.

2.4 Budjetti

Oliko budjetoitu tarpeeksi ja oikeisiin kohtiin?

3 Työryhmän yhteystiedot

TEHTÄVÄNIMIKE	HENKILÖ	SUUNT.VAIHT. ja VUOSIK.	SÄHKÖPOSTI
<i>Jos listassa ei ole valmista, kysy apua ohjaavalta opettajalta tai keksi kuvaava nimike.</i>		<i>Jos ei TTVO-opiskelija, niin selostus mistä.</i>	! Rivin poistamiseksi taulukosta klikkaa hiiren oikealla, valitse Delete Cells ja sieltä Entire row. ! Rivin lisäämiseksi väliin, klikkaa kursori laitimmaisen solun oikealle puolelle eli taulukon reunan ulkopuolelle ja paina enter.
TUOTANTOPÄÄLLIKKÖ:	etu- ja sukunimi	mediatuottaminen'09	etu.sukunimi@cult.tpu.fi

4 Projektin toteutuneet työvaiheet ja aikataulus

Kerro selostussarakkeeseen kaikkea oleellista kustakin työvaiheesta eriteltynä. Käytä elävää kieltä ja konkretisoi asioita.

TYÖVAIHE	KESTO	Selostus / Huomioitavaa
Käsikirjoittaminen	Tehty jo 2009 - 2011	
Kuvakäsikirjoituksen teko	1.1. - 31.1.	
Kuvauspaikkojen etsintä		
Näyttelijöiden esivalinta		
Projektin tuotantoon hyväksyminen	1.2.	
jne. jne.		

5 Projektin itsearviointi

5.1 Onnistumiset

Mitkä asiat toimivat erinomaisen hyvin ja mitkä tekijät vaikuttivat siihen? Jaa kehuja tarpeen mukaan!

5.2 Projektin ongelmat

Tämä on yksi kaikkein tärkeimmistä kohdista tulevia projekteja ja niiden tekijöitä ajatellen, joten ole informatiivinen! Kirjoita jokaisesta ongelmasta oma kappaleensa:

- Mikä meni vikaan ja miksi?
- Miten se olisi voitu sivuuttaa / toimintaehdotus.

5.2.1 Projektin yksittäisen työryhmäläisen/työvaiheen ongelmat ja palaute

Koska henkilökohtaiset raportit eivät ole julkisia, voit vaikka kopioida niistä suoraan tekstiä tähän julkiseen raporttiin kertomaan yksittäisten työvaiheiden ongelmista ja vinkkejä niistä selviämiseen.

6 Muuta huomioitavaa

Lisää kappaleita ja otsikoita tarpeen mukaan.

LIITTEET

Laita liitteitä tarpeen mukaan, mutta huomioi että raporttia tullaan levittämään sähköisessä muodossa.

Liite 4. Henkilökohtainen projektiraportti –pohja

1 (3)

Henkilökohtainen projektiraportti

KS 2.4.2012

Vaihda tähän kuva, joka kertoo projektista, sen vaativuudesta ja tehtävistäsi siinä. Ole luova mutta informatiivinen. Kuva voi olla esim. valmiista tuotteesta, ruutukaappaus käyttöliittymästä tai videosta, organisaatiokaavio tai konkreettisemmalla tasolla valokuva äänitystilanteesta, koodinpätkästä, projektipapereista tai taidenäyttelystä. Älä tee kuvasta liian tilaavievää (koko raportin tiedostokoko max. 1 megatavu).

[työnimike] / [projektin nimi] / [ajankohta]

Kirjoita tähän tilaan 3 - 10 rivin kokoava selostus projektista ja roolistasi.

Nimi ja opiskelijanumero	[Nimi] / [Opiskelijanumero]
Suuntautumisvaihtoehto ja vuosi	[suuntautumisvaihtoehto vuosikurssi]
Projektin nimi ja numero	[Projektin nimi ja numero]
Projektin vastaava opettaja	[Opettajan nimi]
Oman työosuuden kesto	[Alkoi-loppui], [osa-aikainen/täyspäiväinen]
Omat työtunnit projektissa yht.	XX h
Opintoviikkoehdotus	XX op

(jatkuu)

Ohje

Projektiraportti kirjoitetaan kolmesta syystä:

- omien kokemusten esittelemiseksi tuleville työnantajille portfolioissa
- asioiden selvittämiseksi itselle
- asioiden raportoimiseksi opettajalle

Lisäksi osa tekstistä voidaan liittää soveltuvin osin julkiseen *projektin loppuraporttiin*. Henkilökohtaista raporttia ei julkaista vaan se jää ohjaavalle opettajalle.

Kun teet raportin huolellisesti, voit liittää sen portfolioosi sellaisenaan. Ytimekäs etusivu sisältää perustiedot ja tarkemmat tiedot tulevat seuraaville sivuille. Raportin pitäisi mahdollisuuksien mukaan kertoa olemuksellaankin juuri sinun koulutussuunnastasi ja/tai työtehtävästä projektissä.

Tämän **valmispohjan käyttäminen ei ole pakollista** jos haluat itse tehdä omaperäisemmän raportin. Pohja on muutenkin ohjeellinen – sinun tehtäväsi on varmistaa että raportti muodostaa ehjän kokonaisuuden. Raportin minimipituus on 2 sivua ja lisäarvoa raporttiisi saat esittelemällä saavutuksiasi mm. kuvituksin tai liittein.

Poista raportista kaikki ohjetekstit. Täytettyäsi raporttipohjan, tarkista ettei siihen unohtunut esitetyttä tietoja tai päivämääriä ja lähetä tiedosto opettajallesi nimellä **Projektiraportti projekti - sukunimesi.doc**.

1 Projektitiedot

Tässä kappaleessa todennat, että olet ymmärtänyt projektin kokonaisuuden myös laajemmassa mittakaavassa.

Selosta lyhyesti:

- Lopputuote – mikä se on?
- Projektin kaikenkattava kokonaiskesto sekä erikseen tuotantoaika
- Suunniteltu budjetti ja toteutuneet kulut

1.1 Työryhmä

- Työryhmä, jokainen omalle rivilleen taulukkoon
 - (Jos työryhmä on todella iso, sinun ei tarvitse listata kaikkia avustajia ym. apulaisia yksitellen)

TEHTÄVÄNIMIKE	HENKILÖ	SUUNT.VAIHT. ja VUOSIK.	YHTEISTYÖN LAATU JA MÄÄRÄ HENKILÖÖN
		<i>Jos ei TTVO-opiskelija, niin selostus mistä.</i>	<i>! Rivin poistamiseksi taulukosta klikkaa hiiren oikealla, valitse Delete Cells ja sieltä Entire row. ! Rivin lisäämiseksi väliin, klikkaa kursori laittimaisen solun oikealle puolelle eli taulukon reunan ulkopuolelle ja paina enter.</i>
TUOTANTOPÄÄLLIKKÖ:	etu- ja sukunimi	mediatuottaminen'04	Tiiviissä yhteistyössä koko ajan sähköpostitse ja kuvauspaikalla

1.2 Resurssit

Selosta omin sanoin projektin vaatimat resurssit pääluokittain (eli ei jokaista laitetta ja työtehtävää erikseen).

2 Oma työtehtävä

- Oma työnimike tai -nimikkeet
- Tehdyt kokonaistuntisi, eroteltuna eri tehtävänimikkeille jos mahdollista
- Ehdottamasi opintoviikkomäärä projektista ja perustelusi
- Selosta, mitä sinun piti alunperin tehdä ja mitä konkreettisesti teit. Voit halutessasi yhdistää kohdan kolme kokonaan tähän.
- Pohdi oman tehtäväsi merkitystä ja suhdetta projektin kokonaisuuteen ja muuhun työryhmään

3 Käytetyt laitteet / ohjelmistot / työmenetelmät

Listaa lyhyesti mihin asioihin, laitteisiin, ohjelmistoihin, työmenetelmiin tms. ehdit kehittää rutiinia.

Projektityön tavoitteet

Kerro tavoitteista, joita *sinulla* oli ennen projektia, esim.:

- Miksi juuri tämä projekti, sen aihe, sen tiimi?
- Mitä halusit itsessäsi kehittää?
- Yhtenivätkö omat ja projektin tavoitteet?

4 Projektin lopputuloksen ja sisällön arviointi

Kerro tavoitteiden täytymisestä ja kiteytä tärkeimmät oppisi, esim:

- Miten projekti onnistui? Arvioi onnistumista sekä projektinhallinnan että sisältöön liittyvien tavoitteiden onnistumisen näkökulmasta.
- Täytyivätkö tavoitteet ja miten? Jos eivät, pohdi syitä miksi eivät?
- Miten aikataulut, tiimit ja budjetti onnistuivat?
- Oletko ylpeä projektin lopputuloksesta?
- Hoidettiinko projektin lopetus hallitusti ja pidettiinkö yhteinen loppukritiikki, henkilökohtaisia keskusteluita, karonkka vai jotain muuta? Mitä vaikutusta niillä oli?
- Mitä sellaista saavutit, jota et osannut odottaa?
- Opitko arvioimaan omaa tasoasi, työtahtiasi ja rajojasi?
- Miten projekti tuki opintojasi tai työmahdollisuuksiasi?

5 Oman työskentelyn arviointi

Arvioi itseäsi mahdollisuuksien mukaan objektiivisesti:

- Kuinka onnistuit henkilökohtaisissa työtavoissasi?
- Mitä et (vieläkään) oppinut?
- Mitä olisit tarvinnut pärjätäksesi paremmin?
- Teitkö työtä vaadittavalla antaumuksella, asenteella ja aikatauluilla?
- Teitkö töitä liian kovalla antaumuksella tai tuntien koko ajan tarpeetonta alemmuutta?
- Miten kokemus vaikutti työskentelytapoihisi?

6 Projektin työryhmän arviointi

Tiimityöskentelyn taito kehittyy myös analysoimalla muita. Kuvaile mm.:

- Miten projektin johto toimi?
- Miten työryhmän muut jäsenet toimivat ja minkälainen oli yhteishenki? Oliko ryhmässä tarpeeksi tekijöitä tavoitteen näkökulmasta?
- Oliko ryhmässä lupa tehdä virheitä ja tehtiinkö niitä? Otettiin niistä oppia?
- Tiesivätkö kaikki sen, mitä heidän olisi pitänyt tietää? Liikkuiko tieto joka suuntaan?
- Miten sinä itse huomioit muun työryhmän ja projektipäällikön tarpeet?
- Miten ryhmän jäsenet sitoutuivat yhteisiin tavoitteisiin (sekä tekniset että sisällölliset tavoitteet)?

7 Palaute ohjaavalle opettajalle.

Tässä on loistava paikka antaa rakentavia ehdotuksia projektityöskentelyn parantamiseksi.

- Mitä sanottavaa sinulla on projektin ohjaavan opettajan toiminnasta?
- Miten koulun rooli vaikutti projektiin, mahdollisia parannusehdotuksia?

Liite 5. Esihaastattelukysymykset

Kysymyksiä jälkituotannon ongelmista

- Millaisessa roolissa olet toiminut koulun elokuvaprojektien jälkituotantoprosessissa?

Leikkaaja, äänisuunnittelija, värimäärittelijä, jne.

- Millaisia työryhmän sisäisiä ongelmia olet kohdannut jälkituotantoprosessin aikana?

- Millaisia teknisiä ongelmia olet kohdannut jälkituotantoprosessin aikana

- Miten tarkka on ollut jälkituotannon aikataulu?

- Miten prosessi on pysynyt luodussa aikataulussa?

- Millaisia suunnitelmia on tehty ennen jälkituotantoprosessia? Esimerkiksi erilaisia workflow-kaavioita, äänisuunnitelmaa, jne.

- Miten tarkasti suunnitelmia on noudatettu jälkituotantoprosessin aikana?

- Koetko suunnittelusta olleen hyötyä vai olisiko pitänyt suunnitella enemmän?

- Millaisia testejä / demoja on tehty ennen jälkituotantoprosessia?

- Miten testien / demojen tekeminen on helpottanut jälkituotantoprosessia?

Liite 6. Learning cafe –tilaisuuden virikelappu

Miten jälkituotannon onnistumista voitaisiin edistää?

- *...Tuubia kehittämällä?*
- *...muuttamalla omia työtapoja?*
- *“Leikkaajaparin kanssa on tullut otettua yhteen ja väärinkäsityksiä tullut puolin ja toisin puutteellisen kommunikation takia.”*
- *“...en tullut testanneeksi pyörikö tiedosto premieressäni (cs4) ja eihän se pyörinyt ja aikataulu kusi alkuviikon tämän takia. pitäisi testata koko workflow vaikka uskoisi sen kuinka toimivan.”*

Miten elokuvien jälkituotanto saataisiin pidettyä aikataulussa?

- *Opiskelija toteaa, että viivästyneet aikataulut vaikuttavat myös ”seuraaviin koulutöihin negatiivisesti, jolloin sekä projekti että kurssit kärsivät, joka taas viivästää kaikkea lisää.”*
- *Opiskelijan mukaan useasti tekniset ongelmat ovat johtaneet aikataulun venymiseen. Tällöin aikataulua ovat venyttäneet muun muassa tiedostoformaattien ja leikkausohjelmien yhteensopimattomuus sekä pitkittyneet tekniset työvaiheet, kuten materiaalin konvertointi*
- *Opiskelija huomauttaa, että mikäli yksittäisiä työvaiheita ei ole aikataulutettu riittävästi, syntyy usein jälkituotannon viimeisille vaiheille paikoitellen todella tiukka aikataulu.*
- *Opiskelijan mukaan suuri osa projekteista, joihin hän on osallistunut, on myöhästynyt aikataulustaan ja aikataulu on venynyt huomattavasti. Syiksi hän luettelee muut koulutyöt, opettajien antaman avun tai palautteen odottelun, inspiraation puutteen tai jonkin sisällöllisen ongelman*

Miten voitaisiin välttyä turhilta työvaiheilta?

- *“yksinkertaiset ja helpot asiat, kuten esim. leikkauskohdan muuttaminen tai fontin vaihtaminen, saatetaan mieltää vaikeiksi ja aikaavieviksi, kun taas oikeasti vaikeat, suurta työmäärää vaativat asiat, kuten kuvaustilanteessa kuvaan unohtuneiden elementtien poistaminen kuvasta, oletetaan ratkeavan muutamalla napin painalluksella.”*
- *“Posti hoitaa!”*
- *Kuvauksissa monet asiat jätetään välinpitämättömyyttään hoitamatta, jolloin ongelmat siirtyvät suoraan jälkituotantoon. Usein tällaisten ongelmien ratkaisu vie paljon enemmän aikaa jälkituotannossa, kuin se olisi vienyt kuvauksissa.*

Liite 7. Parihaastattelun runko

Miten pysyttäisiin aikataulussa?

- hyvä ennakkosuunnittelu
- pitävät deadlinet
- aikataulutuksen ja hinnoittelun opetus
- parempi käsitys postin kulusta

Miten voitaisiin välttyä turhalta työtä?

- tutorit neuvomaan
- dailies
- tarkka suunniteltu, workflow-kaaviot, testit
- selkeät työnkuvat
- demoilu

Miten jälkituotannon sujumista voitaisiin edistää?

- Tuubin tasa-arvoistaminen
- vastuuhenkilöt / jälkityökoordinaattori
- posti hoitaa asenne
- sosiaalisuus / tutorointi

Keskeiset huomiot havainnoinnin kautta

- perus ATK-osaaminen on heikkoa; Mac, kiintolevyt, jne.
- demoilu
- kuvaajaopetukseen efektointia